

Przedmiotowy system oceniania do podręczników *Świat w słowach i obrazach* oraz *Gramatyka i stylistyka* dla klasy 8

Temat lekcji	Teksty literackie, teksty kultury, treści językowe i stylistyczne, formy wypowiedzi	Wymagania			
		na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą
		Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:	Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:	Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:
Jak uczyć się skutecznie?	<i>Notatka</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 77–79) notatka, plan, schemat, tabela, mapa myśli	• wie, czym jest notatka i jakie powinna mieć cechy; • zapoznaje się z różnymi typami notatek; • opowiada o swoim ulubionym sposobie notowania; • podejmuje próbę sporządzenia notatki hasłowej na zadany temat	• wskazuje zalety samodzielnego sporządzania notatek; • sporządza notatkę w formie schematu na zadany temat	• stosuje różne sposoby uzyskiwania zwięzłości i przejrzystości zapisu; • sporządza notatkę w postaci mapy myśli na zadany temat	• zapisuje wiadomości z lekcji w postaci mapy myśli; • przedstawia i stosuje swój indywidualny sposób notowania
Na tropach przyjemności czytania	<i>Z przewodnika czytelnika: na tropach przyjemności czytania</i> (s. 7–12) Stanisław Lem, <i>Dzienniki gwiazdowe. Podróż dwudziesta</i> (fragment, s. 10) narrator, styl odbioru Norman Rockwell, <i>Willie Gillis w college'u</i> , 1946 (s. 9)	• czyta tekst <i>Z przewodnika czytelnika: na tropach przyjemności czytania</i>; • potrafi wskazać cztery etapy obcowania z tekstem kultury; • widzi związek komentarza do fragmentu utworu Lema z przeczytanym tekstem; • ogląda obraz, dzieli się wrażeniami	• wskazuje i objaśnia cztery etapy obcowania z tekstem kultury; • rozumie komentarz do tekstu Lema, dzieli się swoimi wrażeniami; • opisuje obraz, wypowiada się o nim w kontekście czytelnictwa	• stosuje cztery etapy obcowania z tekstem kultury przy odbiorze utworu Lema; • zgadza się z proponowanym komentarzem do tekstu Lema lub z nim polemizuje; • wypowiada i uzasadnia swoje zdanie na temat obrazu i możliwości jego wykorzystania w kampanii promującej czytelnictwo; • notuje swoje wrażenia dotyczące lektury dalszego ciągu opowiadania Lema	• zgadza się lub polemizuje z proponowanym komentarzem do tekstu Lema, proponuje swoje odczytanie; • szeroko komentuje wymowę obrazu i możliwości jego wykorzystania w kampanii promującej czytelnictwo; • zapisuje swój komentarz do tekstu w postaci wewnętrznej mowy czytelnika
Czego pragną rzeczy? (Jerzy Liebert, <i>O rzeczach</i>)	Jerzy Liebert, <i>O rzeczach</i> (s. 230–231) Jerzy Liebert – biogram (s. 230) inwokacja	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta wiersz głośno i wyraźnie; • określa sytuację liryczną w wierszu; • odczytuje dosłowne znaczenia	• określa temat wiersza; • odczytuje metaforyczny sens przedstawionej sytuacji; • charakteryzuje osobę mówiącą; • interpretuje tytuł wiersza; • wyjaśnia, czym jest	• formułuje przesłanie wiersza; • ocenia sytuację liryczną; • uzasadnia istnienie metaforycznego sensu przedstawionej sytuacji; • proponuje alternatywny tytuł utworu;	• przedstawia pogłębioną interpretację wiersza w odniesieniu do własnych odczuć i doświadczeń; • objaśnia, w jaki sposób uznanie utworu za rozbudowaną inwokację może

		przedstawionej sytuacji; • nazywa uczucia podmiotu lirycznego; • określa nastrój wiersza, korzystając z podanego słownictwa	inwokacja	• stosuje definicję inwokacji w odniesieniu do wiersza Lieberta	wpłynąć na jego wymowę
Jak czytać poezję?	<i>Przepis na interpretację</i> (s. 200–202) Bolesław Leśmian, <i>Kochankowie</i> (s. 200) liryka, interpretacja wiersza	• czyta uważnie tekst z podręcznika; • wypisuje najważniejsze pytania dotyczące interpretacji utworu lirycznego; • podejmuje próbę określenia tematu wiersza Leśmiana	• próbuje wyodrębnić podstawowe działania związane z interpretacją utworu lirycznego; • analizuje rysunek koła interpretacyjnego; • ma świadomość, że utwór może być interpretowany w różny sposób; • wskazuje charakterystyczne cechy wiersza <i>Kochankowie</i>	• wymienia główne działania związane z interpretacją utworu lirycznego; • wyjaśnia, dlaczego jeden utwór może być różnie interpretowany; • dostrzega wpływ budowy i języka wiersza <i>Kochankowie</i> na sposób jego odczytania	• wie, na czym polega i jak przebiega interpretacja utworu lirycznego; • przedstawia własną interpretację wiersza Leśmiana z wykorzystaniem rysunku koła interpretacyjnego
Poetycka wizja stworzenia świata (<i>Przypowieść Krzysztofa Kamila Baczyńskiego</i>)	Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Przypowieść</i> (s. 238–240) przypowieść, kontekst, symbol, motyw	• zapoznaje się ze wskazówkami dotyczącymi czytania utworu poetyckiego; • dzieli się wrażeniami wynikającymi z lektury wiersza; • odtwarza etapy procesu powstawania świata w utworze; • wymienia elementy natury stworzonej przez Boga	• nazywa swoje wrażenia po lekturze wiersza; • dostrzega w tekście nawiązanie do Biblii; • charakteryzuje Boga na podstawie wiersza; • wyodrębnia obrazy poetyckie i dostrzega ich metaforyczny charakter; • wskazuje i nazywa środki poetyckie służące plastyczności obrazu; • odtwarza sposób, przyczynę i cel stworzenia człowieka	• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, określa jej stosunek do świata; • wskazuje i nazywa środki poetyckie służące ukazaniu dynamiki; • przypomina znaczenie terminu <i>przypowieść</i>; • określa, w jaki sposób tytuł wiersza wpływa na jego rozumienie; • wyjaśnia, jakie refleksje o człowieku przekazuje utwór Baczyńskiego	• charakteryzuje świat wykreowany przez Boga, nazywa jego cechy; • wyjaśnia sposób wykorzystania wątków biblijnych i ich funkcje w wierszu; • porównuje obraz Boga z jego wizerunkami zawartymi w innych tekstach kultury; • dokonuje przekształcenia wiersza na tekst prozatorski
Pierwsze sprzeniewierzenie i jego konsekwencje. Biblia – <i>Wygnanie z raju</i>	<i>Wygnanie z Raju</i> – fragment Starego Testamentu (s. 14–19) Księga Rodzaju symbol, wąż jako postać mitologiczna, streszczenie	• czyta informacje na temat Księgi Rodzaju i Księgi Wyjścia; • klasyfikuje przeczytany tekst jako fragment Biblii; • wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu;	• wyjaśnia pochodzenia słowa <i>Biblia</i>; • krótko streszcza przebieg wydarzeń; • określa tematykę tekstu; • określa elementy świata przedstawionego, odwołując się do tekstu;	• wskazuje motywy i konsekwencje działań bohaterów; • podaje znaczenia utworzonych frazeologizmów; • wyjaśnia przenośne znaczenia poszczególnych elementów świata przedstawionego;	• wskazuje elementy świata przedstawionego o charakterze symbolicznym, komentuje je; • wymienia cechy charakterystyczne dla tekstów biblijnych

		• wskazuje realistyczne elementy świata przedstawionego; • zapoznaje się ze wskazówkami dotyczącymi czytania Biblii; • podejmuje próbę streszczenia tekstu	• cytuje zdanie charakteryzujące węża oraz słowa Boga zapowiadające los Adama i Ewy; • tworzy z rozsypanki frazeologizmy; • streszcza tekst	• redaguje streszczenie	
Wyprawa do raju ze Zbigniewem Herbertem	Zbigniew Herbert, <i>Sprawozdanie z raju</i> (s. 268–270) ironia, motyw raju, sprawozdanie	• zapoznaje się z informacjami dotyczącymi słowa <i>raj</i>; • wskazuje w wierszu elementy rajskie i ziemskie; • wskazuje środki poetyckie; • podejmuje próbę wypowiedzi na rzeczywistości przedstawionej w wierszu	• podaje synonimy słowa <i>raj</i>; • dostrzega ironiczny wydźwięk tytułu; • nazywa emocje, uczucia i refleksje osoby mówiącej w wierszu; • wybiera spośród podanych hipotezę interpretacyjną	• przypomina znaczenia związane z biblijnym motywem raju; • interpretuje tytuł, omawiając zawarte w nim sprzeczności; • interpretuje charakter opisanej rzeczywistości; • uzasadnia wybór hipotezy interpretacyjnej; • określa funkcje użytych środków poetyckich; • pisze tekst sprawozdania, odwołując się do wizji raju zawartego w Biblii i <i>Katechizmie Kościoła Katolickiego</i>	• wyjaśnia znaczenia metafory zawartej w ostatnim wersie utworu Herberta; • omawia rolę ironii w kontekście wiersza; • porównuje język <i>Katechizmu...</i> i utworu Herberta; • wykorzystuje kontekst historyczny w interpretacji utworu; • porównuje funkcjonowanie motywu raju w wierszu Herberta, Biblii i <i>Katechizmie Kościoła Katolickiego</i>; • tworzy tekst ironiczny, będący sprawozdaniem z współczesnego raju
Pytania do Boga w wierszu Jarosława Marka Rymkiewicza <i>Ogród w Milanówku, pieśń nocnego wędrowca</i>	Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, pieśń nocnego wędrowca</i> (s. 282–284) Jarosław Marek Rymkiewicz – biogram (s. 282) poezja refleksyjna, pieśń, dwuwers, paralelizm składniowy	• zapoznaje się z informacjami o poecie; • dzieli się wrażeniami na temat rytmiczności wiersza; • określa charakter utworu, wybierając właściwe spośród podanych formuł; • wskazuje w wierszu fragmenty o niedosłownym znaczeniu; • wybiera wersy, w których ujawnia się osoba mówiąca w wierszu	• dostrzega obecność motywu ogrodu w utworze Rymkiewicza; • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu; • charakteryzuje sytuację liryczną ukazaną przez poetę; • wypowiada się na temat niedosłownych znaczeń tekstu; • wskazuje środki służące budowie rytmiczności wiersza;	• uzasadnia wybór określeń dotyczących charakteru wiersza; • określa podobieństwa i różnice między odbiorcami słów wiersza; • omawia ukazane w wierszu relacje między człowiekiem, naturą i Bogiem; • uzasadnia refleksyjny charakter wiersza	• wyjaśnia pojęcie <i>paralelizm składniowy</i>, odnosi je do utworu; • określa dosłowne i przenośne znaczenia problemu istnienia lub nieistnienia Boga; • proponuje własne odczytanie wiersza, obejmujące sensy dosłowne i niedosłowne

			• wyjaśnia pojęcia <i>dwuwers</i> i <i>pieśń</i>, odnosi je do utworu Rymkiewicza		
Jak mówić i pisać poprawnie? Różne odcienie poprawności językowej	<i>Norma językowa</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 62–67) norma językowa, norma wzorcowa, norma użytkowa; błąd językowy, klasyfikacja błędów językowych (błąd: fleksyjny, składniowy, frazeologiczny, słowotwórczy, leksykalny, stylistyczny, fonetyczny)	• rozumie, czego dotyczy norma językowa; • wie, jakie są konsekwencje naruszenia normy językowej; • wie, gdzie można znaleźć poprawne formy językowe; • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny	• rozumie, czym jest norma językowa; • wie, kto jest twórcą normy językowej; • rozróżnia użytkową i wzorcową normę językową; • definiuje pojęcie błędu językowego; • wie, jakie są przyczyny powstawania błędów językowych; • dostrzega w wypowiedziach błędy językowe	• wskazuje podstawowe kryteria poprawnościowe; • nazywa różne typy błędów językowych, podaje ich przykłady; • klasyfikuje wyrazy i formy na użyte zgodnie z normą wzorcową i użytkową; • korzysta z internetowej poradni językowej; • poprawia błędy językowe, korzystając z różnych źródeł	• klasyfikuje błędy językowe; • wyjaśnia mechanizm powstawania błędów językowych
Wędrowka jako metafora ludzkiego życia	<i>Wędrowka do Ziemi Obiecanej</i> – fragmenty Starego Testamentu (s. 26–31) mapa wędrowki Abrahama i jego ludu (s. 27) motyw podróży / wędrowki, topos, scenariusz	• zapoznaje się z informacjami na temat Księgi Rodzaju i Księgi Wyjścia; • wymienia występujące w tekście ważne postacie i miejsca; • zapisuje w punktach przebieg wędrowki Izraelitów, korzystając z mapki; • odpowiada na pytania, cytując odpowiednie fragmenty tekstu	• opowiada o kolejnych etapach wędrowki; • określa formę słów skierowanych do bohatera, wykorzystując podane słownictwo; • odnajduje w tekście motywy	• omawia związki między kolejnymi etapami wędrowki; • dostrzega przenośny sens wędrowki Izraelitów; • opowiadając o kolejnych etapach wędrowki, opisuje miejsca i charakteryzuje postaci; • wyjaśnia znaczenie zwrotów i wyrażeń wywodzących się z Biblii; • rozumie pojęcie toposu	• wskazuje i omawia elementy symboliczne w historii Abrahama i wędrowce jego ludu; • omawia historyczny i kulturowy kontekst dzieła; • wskazuje i objaśnia wybrane toposy; • opracowuje fragment scenariusza w formie opowiadania
Świat i człowiek w <i>Stepach akemańskich</i> Adama Mickiewicza	Adam Mickiewicz, <i>Stepy akemańskie</i> (s. 212–214) sonet, obraz poetycki, motyw wędrowca	• określa temat i nastrój utworu; • wydobywa z tekstu informacje pozwalające zidentyfikować ukazaną w nim przestrzeń; • wskazuje formy gramatyczne służące ujawnianiu się podmiotu mówiącego; • określa sytuację, w jakiej znajduje się osoba mówiąca; • zna pojęcie sonetu	• nazywa cechy ukazanej przestrzeni; • opisuje uczucia i emocje osoby mówiącej; • dostrzega w tekście odwołania do różnych zmysłów; • wyodrębnia w utworze część opisową i refleksyjną; • wskazuje i nazywa wykorzystane przez poetę	• określa funkcje środków poetyckich zastosowanych w opisie przestrzeni; • rozpoznaje w tekście motyw wędrowca, określa dosłowne i przenośne znaczenie jego wędrowki; • analizuje budowę wersyfikacyjną tekstu; • wyodrębnia w utworze cząstki kompozycyjne;	• komentuje poetycki obraz przestrzeni; • wskazuje związki między obrazem natury a stanem psychicznym osoby mówiącej; • omawia relacje między częściami kompozycyjnymi utworu; • przygotowuje propozycję scenariusza filmu opartego na

			środki stylistyczne; • rozpoznaje sonet	• wskazuje w wierszu cechy sonetu	tekście wiersza
Jak rozstrzygnąć wątpliwości, czyli hipoteza i kontrargument	<i>Świat nie jest czarno-biały, czyli hipoteza i kontrargument</i> (s. 188–190) teza, hipoteza, argument, kontrargument	• wie, czym jest teza, a czym hipoteza; • formułuje argumenty; • wie, czym jest kontrargument	• zestawia tezę z tezą przeciwną; • zestawia w prosty sposób argumenty z kontrargumentami	• formułuje hipotezy dotyczące wskazanych problemów; • sygnalizuje odpowiednimi zwrotami wprowadzenie kontrargumentów	• świadome stosuje zwroty językowe sygnalizujące hipotetyczność sądów; • świadomie komponuje w wypowiedzi argumenty i kontrargumenty
O co nas pytają wielcy filozofowie? O podróżę!	Leszek Kołakowski, <i>Mini-wykłady o maxi-sprawach: O podróżach</i> , fragmenty (s. 183–187) Leszek Kołakowski – biogram (s. 182) środki retoryczne, pytanie retoryczne, antyteza, problem, argument, wniosek, wykład popularnonaukowy	• czyta informacje o autorze; • czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje; • wyodrębnia w tekście wstęp, rozwinięcie i zakończenie; • cytuje fragment będący definicją podróży, odtwarza go własnymi słowami	• określa zawartość treściową wstępu, rozwinięcia, zakończenia; • charakteryzuje język tekstu; • przytacza za tekstem charakterystyczne cechy podróży; • wypowiada się na temat tytułu utworu	• wyszukuje w tekście przykłady antytezy i pytania retorycznego; • wyodrębnia w tekście problem, argumenty, wnioski; • wskazuje przyczyny, dla których człowiek decyduje się wyruszyć w podróż; • kwalifikuje tekst Kołakowskiego do wybranego typu wypowiedzi; uzasadnia decyzję; • tworzy tekst, będący zbiorem myśli na zadany temat	• określa funkcję zastosowanych w tekście środków retorycznych; • odtwarza kompozycję tekstu jako wykładu popularnonaukowego; • odtwarza tok myślowy zawarty w tekście; • pisze rozprawkę na zadany temat
Poetyckie lato w Piosence Krzysztofa Kamila Baczyńskiego	Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Piosenka</i> (s. 235–236) Krzysztof Kamil Baczyński – biogram (s. 234) porównanie, epitet, metafora, motyw wędrowni	• zapoznaje się z informacjami na temat Krzysztofa Kamila Baczyńskiego; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • wskazuje w wierszu sformułowania, które można odczytać w sposób dosłowny; • wskazuje w tekście epitety, porównania, metafory; • określa czas i miejsce, którego dotyczą słowa wiersza	• podaje informacje na temat podmiotu lirycznego; • wymienia elementy tworzące obraz poetycki; • wskazuje w tekście elementy przedstawione w sposób przenośny, podejmuje próbę ich odczytania; • rozpoznaje i nazywa stany uczuciowe; • dostrzega w tekście motyw wędrowni	• wskazuje możliwe przyczyny powstania utworu; • cytuje fragmenty ujawniające upływ czasu; • nazywa cechy świata opisanego w wierszu; • opisuje ilustrację, jaką można by stworzyć do wiersza; • redaguje kilkuzdaniową refleksję na temat motywu wędrowni	• wyjaśnia funkcję zastosowanych przez poetę środków stylistycznych; • wnikliwie objaśnia znaczenia metafor; • formułuje pogłębioną refleksję na temat motywu wędrowni
Głoska, litera, sylaba	<i>Co to jest fonetyka?, Głoska i litera, Sylaba, Budowa narządów mowy. Klasyfikacja głosek</i>	• wie, czym są: głoska, litera, spółgłoska, spółgłoska, sylaba; • rozróżnia spółgłoski i samogłoski, wskazuje je	• wyjaśnia różnicę między głoską a literą; • wypisuje pary liter oznaczających jedną głoskę;	• wyjaśnia, czym zajmuje się fonetyka; • objaśnia różnicę między spółgłoskami a samogłoskami;	• objaśnia zgłoskotwórczą i zmiękczejącą funkcję litery <i>i</i> w zależności od jej pozycji w wyrazie;

	(podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 8–10, 12–17) głoska, litera, sylaba, znaki diakrytyczne, narządy mowy	w wyrazach; • oznacza miękkość głosek; • dzieli wyrazy na litery i głoski; • dzieli wyrazy na sylaby; • wyjaśnia, czym jest sylaba; • podaje sposoby (wraz z przykładami) graficznego oznaczania miękkości głosek	• podkreśla w podanych wyrazach głoskę <i>i</i> będącą tylko zmiękczeniem poprzedzającej ją spółgłoski; • dzieli głoski na: dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, ustne i nosowe; • dzieli wyrazy na głoski; • wymienia narządy mowy biorące udział w procesie wymawiania różnych głosek; • rozróżnia dwa rodzaje sylab	• podaje przykłady wyrazów, w których liczba głosek jest równa liczbie liter lub liczba głosek jest mniejsza niż liczba liter; • dokonuje klasyfikacji głosek; • objaśnia funkcje różnych narządów mowy w procesie artykułowania głosek; • wyjaśnia pojęcia: sylaba otwarta, sylaba zamknięta; • określa funkcję litery <i>i</i>	• omawia proces powstawania różnych głosek; • objaśnia, jak powstają głoski dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, ustne i nosowe; • wyjaśnia zjawisko zgłoskotwórczości
Inaczej mówimy, inaczej piszemy	<i>Upodobnienia fonetyczne, Pisownia przedrostków zakończonych na spółgłoskę, Uproszczenia grup spółgłoskowych</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 18–23) upodobnienie fonetyczne pod względem dźwięczności (międzywyrazowe / wewnątrzwyrazowe, postępowe / wsteczne, ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie), uproszczenie grupy spółgłoskowej, utrata dźwięczności w wygłosie	• wie, że istnieją różnice między wymową a pisownią słów, wskazuje ich przykłady; • wie, które narządy mowy biorą udział w powstawaniu głosek	• rozpoznaje upodobnienia fonetyczne pod względem dźwięczności; • dzieli upodobnienia fonetyczne na udźwięcznienia i ubezdźwięcznienia; • poprawnie zapisuje słowa, w których występują różnice między wymową a pisownią	• wie, skąd się biorą upodobnienia pod względem dźwięczności; • definiuje upodobnienia wewnątrzwyrazowe i międzywyrazowe, postępowe i wsteczne; • rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobnień głosek; • objaśnia zjawisko ubezdźwięcznienia w wygłosie	• objaśnia mechanizm powstawania upodobnień fonetycznych; • rozpoznaje zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią słów
Potop – najstarsza plaga ludzkości?	<i>Dzieje Noego, Potop</i> – fragmenty Starego Testamentu (s. 20–25) motyw potopu, motyw arki, Arka Przymierza, symbol	• wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia tekstu; • przedstawia i krótko charakteryzuje Noego; • wskazuje realistyczne elementy świata przedstawionego; • zna znaczenie słowa <i>arka</i>	• krótko streszcza przebieg wydarzeń; • odtwarza polecenia i ostrzeżenia skierowane przez Boga do Noego; • wskazuje symboliczne elementy świata przedstawionego	• porównuje przebieg wydarzeń z tekstu biblijnego i tekstów mitów; • określa relacje między Bogiem a Noem; • przypomina definicję motywu, wskazuje istotne motywy z tekstu	• interpretuje elementy świata przedstawionego o charakterze symbolicznym; • wyjaśnia symboliczny sens przymierza zawartego przez Boga z Noem; • podaje przykłady utworów literackich, filmowych, w których zostały

					wykorzystane motywy z tekstu biblijnego, wyjaśnia ich rolę w utworach
Reportaż z czekania na potop (Michał Olszewski, <i>Życie przed potopem</i>)	Michał Olszewski, <i>Życie przed potopem</i> (s. 150–158) reportaż, fikcja, literatura faktu, sprawozdanie	• zapoznaje się z informacjami na temat autora; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • określa tematykę tekstu <i>Życie przed potopem</i>; • wypowiada się na temat pracy autora reportażu; • zapoznaje się z definicją reportażu	• przedstawia portrety bohaterów reportażu; • wyszukuje w tekście fragmenty świadczące o bezstronności lub zaangażowaniu autora; • komentuje fragmenty przywołujące wypowiedzi bohaterów reportażu; • wypowiada się na temat tytułu reportażu; • wypowiada się na temat celu tworzenia reportażu	• sporządza mapę lub rysunek, odwołując się do informacji zawartych w tekście; • uzasadnia opinię o bezstronności lub zaangażowaniu autora; • formułuje argumenty na podstawie tekstu; • wskazuje elementy różnych gatunków obecne w reportażu Olszewskiego; • określa motywacje bohaterów; • udowadnia, że tekst jest reportażem; • określa związek tytułu z motywem potopu; • zbiera informacje do reportażu zatytułowanego <i>Dzień ósmoklasisty</i>	• gromadzi informacje na temat obecnej sytuacji w Świnnej Porębie; • przedstawia wynikające z lektury tekstu Olszewskiego refleksje na temat świata i ludzi; • redaguje reportaż
Kiedy Polak nie zrozumie Polaka? Odmiany regionalne polszczyzny	<i>Dialekt, dialektyzmy i dialektyzacja języka</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 44–47) dialekt, gwara, dialektyzm, dialektyzacja	• wymienia rejony Polski, w których zachowały się dialekty; • wyjaśnia własnymi słowami, czym jest dialektyzm; • wyjaśnia znaczenia dialektyzmów na podstawie przypisów	• wymienia i wskazuje na mapie terytorialny zasięg głównych dialektów polskich; • rozróżnia pojęcia: dialekt i gwara; • rozumie, na czym polega dialektyzacja; • dostrzega dialektyzmy w tekstach literackich	• wyjaśnia, dlaczego dialekt kaszubski ma status języka narodowego; • określa podstawowe cechy polskich dialektów; • wyjaśnia, czym jest mazurzenie; • zastępuje dialektyzmy wyrazami zaczerpniętymi z języka literackiego	• wskazuje cechy gwary podhalańskiej; • wyjaśnia przyczyny posługiwania się przez pisarzy zabiegiem dialektyzacji; • wskazuje w tekstach podstawowe cechy różnych dialektów
Fonetyka pomaga pisać poprawnie	<i>Podstawowe zasady przenoszenia wyrazów, Pisownia przedrostków zakończonych na spółgłoskę</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 10, 21)	• dzieli wyraz na sylaby; • zna i stosuje zasady dzielenia wyrazów przy przenoszeniu	• zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne dotyczące pisowni liter oznaczających samogłoski nosowe; • poprawnie przenosi do następnego wiersza wyrazy	• poprawnie zapisuje wyrazy z podwójną spółgłoską, przenosząc je do następnego wiersza; • stosuje poprawną pisownię znaku dzielenia wyrazu (łącznika);	• układa dyktando, stosując poznane reguły ortograficzne

			z przedrostkami oraz wyrazy jednosylabowe; • zna i stosuje poprawną pisownię przedrostków z-, wz- oraz bez-, nad-, ob-, pod-, przed-, roz-, w-		
O zasadach akcentowania	<i>Akcent wyrazowy</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 24–25) akcent wyrazowy	• wyjaśnia własnymi słowami, czym jest akcent; • ma świadomość konieczności poprawnego akcentowania wyrazów; • wie, że akcent w języku polskim jest stały i pada zwykle na przedostatnią sylabę; • poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem	• definiuje akcent; • na ogół poprawnie akcentuje wyrazy	• podaje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim; • wskazuje przykłady wyrazów, w których akcent pada na trzecią lub czwartą sylabę od końca; • poprawnie akcentuje wyrazy; • wymienia grupy wyrazów nieposiadające samodzielnego akcentu	• wymienia i omawia grupy wyrazów akcentowanych w polszczyźnie inaczej; • wskazuje przykłady wyrazów mających akcent wariantywny; • poprawnie akcentuje zestroje akcentowe;
Na czym polega współczesny potop?	Pierre Lévy, <i>Drugi potop</i> (s. 159–165) metafora, symbol, arka, publicystyka, artykuł, artykuł naukowy, artykuł popularnonaukowy	• czyta informacje o autorze; • czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje; • przypomina najważniejsze elementy świata przedstawionego z biblijnej opowieści o potopie; • wskazuje w tekście Lévy’ego nawiązania do Biblii; • na podstawie tekstu krótko charakteryzuje rzeczywistość informacyjną	• wskazuje w biblijnej opowieści elementy o charakterze symbolicznym; • wyodrębnia z tekstu komentarze autora do fragmentów Biblii; • na podstawie tekstu wymienia szanse i zagrożenia związane z życiem w rzeczywistości informacyjnej	• objaśnia symboliczne znaczenia elementów biblijnej opowieści; • wyjaśnia, czemu służą przywołane fragmenty Biblii i komentarze do nich; • wskazuje w tekście tezę autora zawierającą diagnozę współczesnego świata	• przedstawia biblijny motyw potopu i jego kulturowe znaczenia; • przygotowuje propozycję rysunku oddającego sens wskazanego fragmentu; • formułuje wnioski dotyczące problematyki tekstu; • rozpoznaje tekst jako artykuł prasowy, określa jego tematykę i problematykę; • wyraża własną opinię związaną z przedstawianą przez tekst problematyką
Jak sprawić, by wypowiedź była spójna?	<i>Czytelnika zwykle złości, kiedy w tekście brak spójności</i> (s. 166–171) Pierre Lévy, <i>Drugi potop</i> (s. 159–165) spójność, struktura znaczeniowa, wskaźniki zespolenia, akapit, tok myślenia (wywód),	• czyta tekst ze zrozumieniem; • dopasowuje tytuły do poszczególnych akapitów tekstu <i>Drugi potop</i>; • dzieli tekst na segmenty odpowiadające wskazanym częściom; • tworzy spójny tekst z zaprezentowanych fragmentów;	• uzasadnia sposób uporządkowania zaprezentowanych fragmentów; • przekształca tekst, usuwając z niego oznaki niespójności; • uzupełnia tekst wskaźnikami zespolenia wybranymi spośród podanych;	• wskazuje i uzasadnia wybór kryterium, zgodnie z którym porządkuje zaprezentowane fragmenty; • opisuje i uzasadnia zabiegi służące usuwaniu niespójności w tekście; • podaje przykłady wskaźników zespolenia;	• uzasadnia przekształcenia dokonane w tekście rozprawki; • układa tekst rozprawki, używając wybranych argumentów w funkcji kontrargumentów oraz przekształcając inne segmenty tekstu

	rozprawka	• zna pojęcia: <i>wskaźniki zespolenia, spójność, akapit</i>	• rozumie pojęcia: <i>wskaźniki zespolenia, spójność, akapit, tok myślenia (wywód)</i>	• przekształca tekst rozprawki, używając innej tezy oraz rozwijając argumenty; • przekształca tekst, usuwając niespójności	
Dokąd zmierza współczesna kultura? (Krzysztof Varga, Kocham papier...)	Krzysztof Varga, <i>Kocham papier, czyli wyznania zdychającego mamuta</i> (fragment książki <i>Polska mistrzem Polski</i> , s. 191–195) felieton, puenta	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje; • dzieli się wrażeniami na temat przeczytanego tekstu; • zapoznaje się z definicją felietonu	• wskazuje, cytując odpowiednie sformułowania, w którym imieniu wypowiada się autor; • określa tematykę tekstu, korzystając z podanego słownictwa; • uzasadnia swoje opinie za pomocą odpowiednich cytatów z tekstu; • wskazuje puentę tekstu; • wskazuje w tekście Krzysztofa Vargi cechy felietonu	• cytuje i komentuje odpowiednie fragmenty tekstu; • określa intencje autora, uzasadnia swoje stanowisko; • uzasadnia swoje wrażenia cytelnice, wybierając odpowiednie kategorie; • analizuje zabiegi językowe zastosowane przez autora, odwołując się do przykładów z tekstu	• wyjaśnia, na czym polega postawa tradycjonalisty, a na czym postawa entuzjasty postępu; • objaśnia wymowę puenty utworu; • objaśnia wpływ stylu językowego na wrażenia odbiorcy; • pisze tekst inspirowany felietonem Krzysztofa Vargi; • porównuje tekst reportażu z tekstem felietonu
Warsztaty publicystyczne	<i>Warsztaty publicystyczne – sprawdzian</i> (s. 196–198) powieść, reportaż, felieton, sprawozdanie	• podaje cechy reportażu, felietonu; • rozpoznaje gatunki publicystyczne; • odróżnia sprawozdanie od reportażu	• rozpoznaje fragmenty pochodzące z powieści, reportażu i felietonu	• doskonali umiejętność przeredagowania sprawozdania w reportaż	• redaguje felieton / reportaż
Fonetyka – powtórzenie wiadomości	<i>Powtórzenie i utrwalenie wiadomości o głosce i sylabie, Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z fonetyki</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 11, 26) pojęcia i umiejętności z zakresu fonetyki	• rozróżnia literę, głoskę, sylabę; • dzieli proste wyrazy na litery, głoski i sylaby; • wie, które narządy mowy biorą udział w powstawaniu głosek; • zna podstawowe cechy głosek; • wie, na czym polega akcent wyrazowy; • zna główną zasadę akcentowania w polszczyźnie; • wie, że w języku występuje	• dzieli wyrazy na litery i głoski; • wyodrębnia w wyrazie sylaby, wskazuje sylaby otwarte i zamknięte; • wie, jakie funkcje może pełnić w wyrazach litera <i>i</i>; • rozróżnia samogłoski i spółgłoski, wymienia rodzaje głosek; • wymienia podstawowe narządy biorące udział w artykulacji; • zna i na ogół stosuje zasady	• omawia różne sposoby zapisywania głosek; • wskazuje <i>i</i> oraz <i>u</i> niezgłoskotwórcze; • charakteryzuje różne typy głosek; • określa funkcję poszczególnych narządów mowy w procesie wymawiania różnych głosek; • rozpoznaje w wyrazie sylaby zamknięte i otwarte, nazywa je; • stosuje zasady akcentowania	• bezbłędnie dzieli także trudne wyrazy na litery, głoski, sylaby; • omawia różne funkcje litery <i>i</i> w wyrazach; • określa cechy samogłosek i spółgłosek; • objaśnia rolę poszczególnych narządów mowy w procesie artykulacji; • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady akcentowania; • wyjaśnia, na czym polega

		zjawisko upodobnienia głosek; • nazywa główne rodzaje upodobnień	akcentowania w polszczyźnie; • podaje przykłady wyrazów nieposiadających samodzielnego akcentu; • wie, na czym polegają upodobnienia głosek i wskazuje ich przykłady	wyrazów • objaśnia, na czym polegają różne rodzaje upodobnień • wskazuje i nazywa przykłady upodobnień	akcent wariantywny wyrazów; • objaśnia na przykładach mechanizm powstawania upodobnień głosek; • wskazuje i nazywa przykłady upodobnień
Sprawdzian wiadomości nr 1 i jego omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
W świecie bogów i ludzi, czyli o eposie	Infografika: <i>Świat Homera</i> (s. 32–33) Homer, <i>Iliada</i> (fragmenty <i>Pieśni I</i> oraz <i>Pieśni XXII</i>, s. 34–42) kadry z filmu <i>Troja</i> w reż. Wolfganga Petersena, 2004 (s. 32, 35) Peter Paul Rubens, <i>Achilles zwyciężający Hektora</i>, 1630–1632 (s. 39) mit, literatura ustna, wojna trojańska, apostrofa, inwokacja, epos (epopeja), porównanie homeryckie, hasło encyklopedyczne	• zapoznaje się z informacjami na temat Homera i <i>Iliady</i>; • odpowiada na pytania, cytując fragmenty tekstu; • wskazuje elementy świata przedstawionego; • zapisuje w punktach informacje o przebiegu wojny; • nazywa najważniejsze cechy bohaterów; • zna pojęcia: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i>	• nazywa i komentuje emocje Hektora przed walką; • omawia elementy świata przedstawionego; • charakteryzuje bohaterów; • odnajduje w tekście motyw gniewu; • proponuje inne rozwinięcie tytułu utworu; • odczytuje przykładowe apostrofy i porównania; • rozpoznaje w tekście porównanie homeryckie; • używa pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i>	• ocenia zachowanie bohaterów eposu Homera; • redaguje artykuł hasłowy do encyklopedii; • omawia funkcję porównań homeryckich w tekście; • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>apostrofa</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>epos</i>	• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu gniewu; • uzasadnia, że utwór Homera jest eposem; • porównuje bohaterów utworu ze znanymi postaciami mitologicznymi oraz postaciami rycerzy
Opowiedz o tym pięknie	<i>Zróżnicowanie słownictwa</i>, <i>Synonimy</i>, <i>antonimy</i>, <i>homonimy</i>, <i>Związki frazeologiczne</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 28–31) synonim, antonim, homonim, związek frazeologiczny, zwrot, wyrażenie, fraza	• wskazuje synonimiczne pary wyrazów; • rozumie znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu; • korzysta ze słownika języka polskiego; • podaje antonimy do podanych wyrazów; • podaje przykłady związków frazeologicznych i objaśnia ich znaczenie	• definiuje pojęcia: synonim, homonim, antonim, związek frazeologiczny; • poprawia tekst, zastępując niepotrzebne powtórzenia synonimami; • rozpoznaje antonimy i homonimy wśród innych wyrazów; • wskazuje słowniki, które mogą pomóc w udowodnieniu, że podane wyrazy są synonimami,	• stosuje w wypowiedziach synonimy i antonimy; • podaje przykłady homonimów; • wskazuje funkcje związków frazeologicznych w języku; • omawia różne typy związków frazeologicznych	• poprawia tekst, zastępując wyrazy synonimami właściwymi dla języka literackiego; • udowadnia, że podane wyrazy są homonimami, różnicując ich znaczenia poprzez użycie w odpowiednich kontekstach; • objaśnia dowcip językowy oparty na homonimii; • wskazuje typy tekstów, w których wykorzystuje się

			homonimami lub antonimami; • wskazuje główne źródła związków frazeologicznych		synonimy, homonimy, antonimy i związki frazeologiczne; • objaśnia, na czym polegają błędy w użyciu związków frazeologicznych
Treść i zakres znaczeniowy wyrazu	<i>Treść i zakres znaczeniowy wyrazu</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 35–37) treść wyrazu, zakres wyrazu, realne znaczenie wyrazu, słotwórcze znaczenie wyrazu	• dostrzega różnicę między treścią a zakresem wyrazu; • zastępuje słowa wyrazem o szerszym zakresie; • wskazuje wypowiedź, która przekazuje dokładniejszą informację; • wie, że realne znaczenie wyrazu może być inne niż słotwórcze	• omawia na przykładach różnicę między treścią a zakresem wyrazu; • wyjaśnia własnymi słowami, czym jest realne znaczenie wyrazu	• wyjaśnia, czym jest znaczenie wyrazu; • definiuje treść wyrazu i zakres wyrazu; • objaśnia na przykładach różnicę między realnym i słotwórczym znaczeniem wyrazu	• omawia zależności między treścią wyrazu a jego zakresem; • poprawnie określa treść i zakres wyrazów
Rycerskie przygody (O królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu)	<i>O królu Arturze i rycerzach Okrągłego Stołu – Poszukiwanie Świętego Graala. Przygody Pana Parsifala</i> (na podstawie poematów średniowiecznych i późniejszych opracowań napisał Roger Lancelyn Green) (s. 43–51) motywy realistyczne i fantastyczne, fikcja literacka, motyw wędrowki, kodeks rycerski, plan wydarzeń	• zapoznaje się z informacjami na temat króla Artura; • wskazuje elementy świata przedstawionego; • uzupełnia podany niepełny plan wydarzeń; • nazywa cechy bohaterów; • rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne	• omawia elementy świata przedstawionego; • wyodrębnia etapy wędrowki; • odnajduje w tekście motyw podróży; • ocenia postawę bohaterów; • wyjaśnia, na czym polegał ideał rycerza; • podsumowuje opowiedzianą historię; • klasyfikuje utwór jako epos rycerski	• redaguje plan najważniejszych wydarzeń; • dostrzega przerośnięte znaczenie elementów fantastycznych; • oddziela prawdę historyczną od fikcji literackiej; • sporządza kodeks postępowania rycerza; • podaje cechy eposu rycerskiego	• wskazuje źródła motywów fantastycznych; • wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży; • porównuje podróż Parsifala z wędrowką wybranej postaci literackiej; • porównuje rycerzy Okrągłego Stołu ze znanymi postaciami rycerzy obecnymi w literaturze; • udowadnia, że omawiany tekst ma cechy eposu rycerskiego
Wśród najstarszych gatunków literackich	<i>Wielkie opowieści ludzkości – sprawdzian</i> (s. 52–54) motyw podróży, pytanie retoryczne, rozprawka	• czyta tekst ze zrozumieniem, wskazuje w nim potrzebne informacje; • wymienia motywy występujące w poznanych dziełach antycznych; • wyjaśnia znaczenie frazeologizmów pochodzenia	• wskazuje w tekście sformułowania charakterystyczne dla języka poetyckiego; • określa motywy decyzji narratora; • charakteryzuje mitycznych antagonistów: Odyseusza	• określa funkcję występujących w tekście środków artystycznych; • charakteryzuje styl biblijny; • redaguje rozprawkę	• wyjaśnia określenie „figura ludzkiego losu”; • analizuje motyw współistnienia dobra i zła w tekstach kultury; • porównuje styl Biblii oraz legend o rycerzach Okrągłego Stołu

		biblijnego; • łączy podane słowa w poprawne związki wyrazowe; • korzysta ze słownika języka polskiego i słownika wyrazów bliskoznacznych	i Eneasza; • omawia rolę pytań retorycznych w tekście; • określa język Biblii; • tworzy krótką wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat		
Dlaczego <i>Pan Tadeusz</i> – pierwsze spotkanie z poematem W Soplicowie i okolicach, czyli okiem rysownika Na uczcie w Soplicowie, czyli spotkanie z bohaterami <i>Pana Tadeusza</i> Kim naprawdę jest ksiądz Robak? „Poloneza czas zacząć...”, czyli o staropolskich obyczajach „Było cymbalistów wielu...”. Historia w <i>Panu Tadeuszu</i> Obraz „kraju lat dziecińczych”, czyli przyroda w <i>Panu Tadeuszu</i>	Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (lektura do przeczytania w całości) <i>Pan Tadeusz</i> – zadania do lektury (s. 82–92) Adam Mickiewicz – biogram (s. 80–81) Agnieszka Lisak <i>Miłość, kobieta i małżeństwo w XIX wieku</i> (fragment, s. 87–88) kadry z filmu <i>Pan Tadeusz</i> w reż. Andrzeja Wajdy, 1999 (s. 88, 92, 342) poemat epicki (epopeja, epos), porównanie homeryckie, inwokacja	• poznaje biografię Adama Mickiewicza; • słucha recytacji fragmentów poematu; • wypowiada się na temat swoich wrażeń czytelnich; • zapoznaje się z tłem historycznym utworu; • wypowiada się na temat przedmiotu sporu między Hrabia a Sędzią; • określa czas i miejsce akcji epopei; • nazywa uczucia i nastroje; • ocenia przyjęcie nazwiska Robak w odniesieniu do biografii Jacka Soplicy; • wypowiada się na temat uczuciowych perypetii Tadeusza i Telimeny	• wyjaśnia pełny tytułu poematu; • wnioskuje o treści na podstawie tytułu utworu; • określa dystans czasowy, jaki dzieli narratora od opisywanych wydarzeń; • wskazuje na stosunek narratora do bohaterów, uzasadnia swoje zdanie wybranymi cytatami; • analizuje stosunek do zamku Hrabiego i Gerwazego; • odtwarza przebieg narady w Dobrzynie; • odtwarza okoliczności zajazdu; • ocenia adekwatność użycia słowa <i>spowiedź</i> wobec opowieści umierającego Jacka Soplicy; • ocenia życie Jacka Soplicy; • opisuje życie towarzyskie w Soplicowie; • przedstawia relacje uczuciowe czwórki bohaterów; • opowiada o obyczajach panujących w Soplicowie; • wskazuje wydarzenia historyczne istotne dla akcji poematu;	• komentuje racje obu stron sporu o zamek, przedstawiając argumenty; • analizuje objaśnienia motywacje bohaterów; • charakteryzuje bohaterów; • zajmuje stanowisko wobec stwierdzenia o finale sporu o zamek, uzasadnia je; • komentuje słowa księdza Robaka; • omawia obraz historii w poemacie Mickiewicza; • analizuje język i wersyfikację <i>Pana Tadeusza</i> ; • wymienia elementy komiczne w epopei; • określa wpływ elementów muzycznych i muzyki na charakter świata przedstawionego w poemacie; • opisuje obraz Polaków w utworze; • przedstawia wymowę poematu, uzasadniając swoje zdanie; • uzasadnia, odwołując się do definicji, że utwór Mickiewicza jest epopeją; • wskazuje w utworze porównania homeryckie i określa ich funkcję	• komentuje i ocenia intencje nadawcze bohaterów; • omawia plan Gerwazego w kontekście tekstu popularnonaukowego; • pisze rozprawkę przedstawiającą bilans życia Jacka Soplicy; • opisuje życie kobiet w XIX w., odnosząc się do bohaterki poematu i do tekstu popularnonaukowego; • objaśnia zakończenie poematu w świetle tekstu popularnonaukowego; • komentuje i ocenia konsekwencje artystyczne zastosowania gatunku, jakim jest poemat epicki; • ocenia obraz Polaków w dziele Mickiewicza

			• wskazuje użyte w poemacie środki poetyckie; • klasyfikuje utwór jako epopeję; • definiuje porównanie homeryckie		
Oglądamy ekranizację <i>Pana Tadeusza</i> w reż. Andrzeja Wajdy (lekcja trzygodzinna) (lekcja dodatkowa)	<i>Pan Tadeusz</i> w reż. Andrzeja Wajdy, 1999 Andrzej Wajda – biogram (s. 91)	• zapoznaje się z biogramem reżysera; • ogląda adaptację <i>Pana Tadeusza</i> w reżyserii Wajdy; • opowiada o swoich wrażeniach po obejrzeniu filmu	• porównuje fabułę filmu Wajdy i poematu Mickiewicza • wypowiada się na temat wprowadzonych zmian w zakresie treści; • opisuje nastrój panujący w filmie	• porównuje fabułę filmu Wajdy i poematu Mickiewicza, wypowiada się na temat wprowadzonych zmian w zakresie kompozycji; • opisuje i ocenia wymowę filmu; • ocenia adaptację Wajdy, uzasadniając swoją opinię	• omawia czynniki pozwalające Wajdzie na wyreżyserowanie dzieła; • ocenia pomysł Wajdy na stworzenie dialogów filmowych; • zestawia poemat Mickiewicza z adaptacją Andrzeja Wajdy, omawia strategię adaptacyjną; • wnikliwie ocenia dzieło reżysera, odwołując się do kontekstów
Zrobić film z książki. Wyzwania adaptacji filmowej	<i>Od wierności do zdrady, czyli o adaptacji filmowej</i> (s. 328–333) adaptacja filmowa	• czyta tekst ze zrozumieniem, odnajduje w nim ważne informacje; • zapoznaje się z definicją adaptacji filmowej; • podaje przykłady adaptacji filmowych	• wymienia poznane gatunki filmowe; • definiuje pojęcie <i>adaptacja filmowa</i>; • przedstawia przyczyny wykorzystywania tekstów literackich przez kino	• wskazuje gatunki literackie i ich odpowiedniki – gatunki filmowe; • objaśnia, jak rozumie pojęcie „twórcza zdrada”; • przedstawia i uzasadnia swoją opinię na temat utworu, którego nie można zekranizować; • formułuje opinie na temat udanych i nieudanych adaptacji filmowych, uzasadnia je; • posługuje się terminologią związaną z filmem	• ocenia prawdziwość pojęcia „twórcza zdrada” w odniesieniu do adaptacji filmowej; • podaje kilka możliwych interpretacji przywołanej w tekście filmowej metafory z filmu <i>Ogniem i mieczem</i>; • przedstawia i uzasadnia swoją opinię na temat utworu, którego nie można zekranizować; • swobodnie posługuje się terminologią związaną z filmem
Jak tworzymy i odmieniamy nazwy własne? Nazwy osobowe i miejscowe	<i>Nazwy miejscowe i osobowe</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 48–52) nazwa miejscowa, nazwa osobowa	• wie, że polskie nazwy miejscowe i osobowe są odmienne; • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w razie	• wie, że polskie nazwy miejscowe odmieniają się – w zależności od budowy – jak rzeczowniki pospolite lub przymiotniki;	• zna wyjątki od przymiotnikowej odmiany nazw miejscowych; • odmienia poprawnie nazwy miejscowe typu <i>Zakopane</i>;	• stosuje poprawnie formy wołacza imion; • poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Musiłowa</i> lub <i>Musiłówna</i>

		wątpliwości co do odmiany nazw; • zna zasady ortograficzne dotyczące pisowni nazw własnych	• poprawnie odmienia złożone nazwy miejscowości; • poprawnie zapisuje nazwy własne; • poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Fredro</i> i <i>Linde</i>; • poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Kobiela</i> i <i>Wrona</i>; • poprawnie odmienia nazwiska typu <i>Konieczny</i> oraz <i>Baki</i>; • wie, że nazwiska żeńskie w postaci męskiej są nieodmienne	• odmienia poprawnie imiona typu <i>Bruno</i>; • poprawnie odmienia nazwiska męskie zakończone na -o i -e; • poprawnie odmienia nazwiska męskie zakończone na -a; • poprawnie odmienia nazwiska zakończone na -i lub -y	
Symbol i metafora w literaturze i filmie	Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Biała magia</i> (s. 241–242) <i>Kino mówi poetycko</i> (s. 342–343) symbol, metafora, bohater liryczny	• czyta tekst ze zrozumieniem, wyszukuje w nim potrzebne informacje; • przedstawia bohaterkę liryczną wiersza Baczyńskiego; • opisuje obrazy poetyckie; • wypowiada się na temat słuszności podanego stwierdzenia; • zna pojęcia <i>symbol</i>, <i>metafora</i>	• wyjaśnia, czemu służy metafora i symbol w filmie, podaje przykłady; • nazywa odczucia i wrażenia osoby mówiącej w wierszu Baczyńskiego, uzasadnia wypowiedź; • wskazuje metafory i próbuje odczytać ich znaczenia; • opracowuje krótką notatkę wyjaśniającą znaczenie wyrażenia <i>biała magia</i>	• wymienia środki języka filmowego wykorzystywane do budowania metafory; • określa – na podstawie przykładów podanych w tekście – czynniki wpływające na powstanie filmowej metafory; • wyjaśnia, co łączy motywy budujące obraz poetycki; • przedstawia swoją hipotezę na temat zasady łączącej podane sformułowania; • wyjaśnia, co sugeruje tytuł wiersza	• wskazuje na zamieszczonych przy tekście fotosach sposoby budowania ukrytych znaczeń i odczytuje ich sens; • pisze krótki tekst zawierający własną interpretację wiersza Baczyńskiego; • opracowuje w formie tabeli scenopis filmu, który mógłby powstać na podstawie wiersza; • interpretuje stwierdzenie, że „literatura tworzy nowe światy”, uzasadnia swój pogląd, odwołując się do innych tekstów kultury
Odbicie odbicia prawdy. <i>Panny dworskie</i> Velázquez	Sztuka patrzenia: Diego Velázquez, <i>Panny dworskie</i>, 1656, s. 76–79 interpretacja obrazu, opowiadanie	• czyta tekst ze zrozumieniem; • dzieli się wrażeniami na temat obrazu; • opisuje dzieło Velázqueza; • nazywa elementy przedstawione na obrazie	• podejmuje próbę odpowiedzi na pytania zadane w tekście; • analizuje sposób usytuowania poszczególnych elementów na obrazie;	• odpowiada na pytania zadane w tekście, uzasadniając swoją opinię; • omawia kompozycję obrazu, analizuje rolę światła; • wyjaśnia, co może intrygować	• wyjaśnia, w jaki sposób kompozycja obrazu podkreśla zawarte w nim znaczenia; • wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tajemnica dzieła Velázqueza;

			• podaje propozycje wyjaśniające, jaka sytuacja została przedstawiona na obrazie	odbiorcę obrazu; • formułuje hipotezę interpretacyjną, odwołując się do tekstu	• pisze opowiadanie inspirowane obrazem
Dzieje polskiego emigranta <i>Latarnik</i> Sienkiewicza jako nowela	Henryk Sienkiewicz, <i>Latarnik</i> (lektura do przeczytania w całości) <i>Latarnik</i> – zadania do lektury (s. 102–104) nowela, argumentowanie	• opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • wymienia miejsca pobytu Skawińskiego; • opowiada o wydarzeniach opisanych w noweli; • wypowiada się na temat okoliczności, w których Skawiński objął posadę latarnika; • zapoznaje się z definicją noweli; • kwalifikuje <i>Latarnika</i> jako nowelę	• określa elementy świata przedstawionego w noweli; • rysuje mapę tułaczki Skawińskiego; • omawia i uzasadnia oczekiwania Skawińskiego wobec pracy latarnika; • charakteryzuje bohatera; • definiuje nowelę; • określa problematykę noweli Sienkiewicza, uzasadnia swój wybór; • opowiada dalsze losy Skawińskiego	• zajmuje stanowisko wobec postawionego problemu, uzasadnia je; • określa motywacje bohatera; • wskazuje punkt kulminacyjny w noweli, uzasadnia swój wybór; • ujawnia nastawienie narratora do postaci; • komentuje strategię narracyjną; • uzasadnia, że <i>Latarnik</i> jest nowelą; • wypowiada się na temat przesłania utworu	• wypowiada się na temat koncepcji losu ludzkiego zobrazowanej w noweli Sienkiewicza; • pisze alternatywną wersję drugiej części noweli; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat
Dlaczego smutno poecie? (Juliusz Słowacki, <i>Hymn</i>)	Juliusz Słowacki, <i>Hymn</i> (s. 218–220) Juliusz Słowacki – biogram (s. 217–218) hymn, recytacja	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • określa adresata wypowiedzi lirycznej; • wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, za pomocą których ujawnia się podmiot liryczny; • nazywa uczucia, określa stan wewnętrzny i doznania podmiotu lirycznego; • klasyfikuje utwór jako hymn	• nazywa okoliczności oraz wskazuje przyczyny wywołujące przeżycia i odczucia podmiotu lirycznego; • nazywa i opisuje przestrzeń, zwracając uwagę na jej cechy; • odróżnia lirykę bezpośrednią od pośredniej; • wylicza cechy gatunkowe hymnu; • wskazuje w tekście cechy hymnu; • podaje wyróżniki liryki jako rodzaju literackiego	• nazywa środki językowe ujawniające adresata wypowiedzi lirycznej; • charakteryzuje Boga jako adresata wypowiedzi lirycznej; • cytuje fragmenty przedstawiające stan psychiczny podmiotu lirycznego; • wskazuje zależności między sytuacją liryczną a stanem wewnętrznym podmiotu lirycznego; • używa kontekstu biograficznego do odczytania sensów wiersza	• wyjaśnia symboliczny charakter przestrzeni; • analizuje budowę wersyfikacyjną wiersza; • zestawia i porównuje utwory o charakterze hymnu
Głos ma Maryla, czyli spotkanie z piosenką Mariana Hemara	Marian Hemar, <i>Maryla</i> (s. 224–226) Marian Hemar – biogram (s. 224)	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta wiersz wraz z przypisami;	• określa perspektywę czasową w wypowiedzi osoby mówiącej; • kreśli obraz poety zawarty	• odczytuje sugestie zawarte w wierszu; • objaśnia, dlaczego wiersz można zaliczyć do poezji	• komentuje i objaśnia wypowiedzi i sugestie dotyczące przebiegu procesu twórczego;

	sztabuch, archaizm, piosenka, piosenka kabaretowa	wypowiada się na temat charakteru wiersza	w wierszu; - cytuje, by uzasadnić swoje stanowisko; - wskazuje cechy piosenki	popularnej; wskazuje, w czym przejawia się kabaretowy charakter piosenki	objaśnia konsekwencje artystyczne wybranej konwencji
Różne style w polszczyźnie	<i>Zróżnicowanie stylistyczne polszczyzny</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 55–61) style funkcjonalne języka: styl artystyczny, styl potoczny, styl publicystyczny, styl urzędowy (kancelaryjny), styl naukowy	- rozumie pojęcie stylu - wie, że w polszczyźnie istnieją różne style wypowiedzi; - wie, że styl wypowiedzi zależy od sytuacji komunikacyjnej	- definiuje pojęcie stylu; - wymienia style funkcjonalne polszczyzny; - wskazuje podstawowe cechy poszczególnych stylów funkcjonalnych; - wskazuje teksty, dla których charakterystyczne jest użycie poszczególnych stylów	- wyjaśnia, czym jest styl funkcjonalny języka i czym jest uwarunkowany; - rozpoznaje styl naukowy, urzędowy, artystyczny, potoczny; - wskazuje w tekście cechy danego stylu	- określa styl występujący w danym tekście; - wymienia typy tekstów, dla których charakterystyczny jest dany styl; - tworzy / przekształca teksty z zastosowaniem określonego stylu
Jaki świat pokazuje reklama?	<i>Reklama, czyli o sztuce namawiania</i> (s. 355–356) Jan Miodek, <i>Co lubię i czego nie lubię (w reklamie)</i> (s. 357–359) reklama, perswazja, slogan reklamowy	- czyta tekst ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście; - wyjaśnia, czym jest reklama; - cytuje zdanie, w którym Miodek wymienia irytujące go w reklamach błędy językowe; - cytuje zdanie, w którym Jan Miodek prezentuje swoją interpretację omawianej reklamy; - wypowiada się na temat reklamy	- wyjaśnia, dlaczego reklama jest nieodłącznym i nieodzownym elementem współczesnej cywilizacji; - wyjaśnia, na czym polega istota działań reklamowych; - wymienia zalety i zagrożenia reklamy; - podaje przykłady cech reklamy aprobowanych przez Jana Miodka	- wymienia znane typy reklam; - wymienia aspekty reklamy budzące szczególne zainteresowanie Jana Miodka; - wyjaśnia, w jaki sposób reklama może wzbogacać język	- analizuje mechanizm działania reklamy; - wyjaśnia, jak bronić się przed działaniem reklamy; - dokonyuje analizy językowej wybranych sloganów reklamowych
Sila perswazji, czyli jak to się dzieje, że reklama działa	<i>Środki perswazji w tekstach reklamowych</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 108–112) perswazja, manipulacja, hasło reklamowe (slogan reklamowy)	- wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega perswazja; - wie, że perswazja jest wykorzystywana w działaniach reklamowych; - wymienia znane hasła reklamowe i podejmuje próbę objaśnienia, w jaki sposób oddziałują one na odbiorcę	- objaśnia, na czym polega perswazja, a na czym manipulacja; - wskazuje typy tekstów, w których używa się perswazji; - wyjaśnia własnymi słowami, czym jest i czemu służy reklama społeczna; - wymienia niektóre zabiegi językowe często stosowane w tekstach reklamowych;	- określa różnicę między perswazją a manipulacją; - wskazuje cele reklamy; - omawia różne typy reklamy; - analizuje i objaśnia funkcje haseł reklamowych; - wskazuje zabiegi stosowane w reklamie	- wskazuje w tekstach reklamowych przykłady manipulacji; - omawia środki perswazji w tekstach reklamowych; - omawia różne rodzaje zabiegów stosowanych w tekstach reklamowych; - omawia funkcję gier językowych i wyrazów wieloznacznych w reklamie; - redaguje hasła reklamowe

			• definiuje hasło reklamowe (slogan reklamowy)		
Świat w gabinecie luster	<i>Świat w gabinecie luster, czyli o powieści</i> (s. 56–59) <i>Pogranicza realizmu</i> (s. 72–75) epika, narracja, narrator, fikcja, świat przedstawiony, narrator, gatunki epickie, rodzaje powieści, beletrystyka, realizm, konwencja	• czyta tekst, wybierając odpowiednie informacje; • posługuje się terminem <i>epika</i>; • wymienia znane gatunki epickie; • odróżnia narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej; • podaje cechy powieści realistycznej; • odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości; • wyjaśnia pojęcia <i>realny</i> / <i>realistyczny</i>	• odróżnia postać autora od narratora; • używa adekwatnie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy</i>, <i>narrator trzecioosobowy</i>; • wymienia utwory będące poprzedniczkami powieści; • kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych; • wie, że fikcja jest wyznacznikiem literatury pięknej; • podaje przykłady znanych mu utworów realistycznych	• podaje cechy utworów epickich • wyjaśnia znaczenie pojęć: <i>narrator pierwszoosobowy</i>, <i>narrator trzecioosobowy</i>; • wyjaśnia pojęcie fabuły; • podaje cechy wymienionych gatunków epickich; • rozróżnia pojęcia: <i>literatura popularna</i>, <i>literatura wysoka</i>; • wyjaśnia pojęcie fikcji literackiej; • określa stopień prawdopodobieństwa w znanych mu utworach realistycznych; • dzieli się przypuszczeniami na temat konwencji, w której napisano wskazane dzieła	• omawia utwory – poprzedniczki powieści; • kwalifikuje podane powieści do odpowiednich odmian gatunkowych, uzasadniając decyzję; • formułuje definicję powieści; • omawia konsekwencje wyboru typu narracji; • wyjaśnia cechy realizmu jako konwencji literackiej; • wskazuje przykłady innych niż realistyczna konwencji literackich; • znajduje podobieństwa między konwencjami; • dostrzega w utworach realistycznych metaforę, alegorię, symbol
Niezwykła podróż (Jonathan Swift, <i>Podróże Guliwera</i>)	Jonathan Swift, <i>Podróże Guliwera</i> (fragmenty, s. 60–71) Jonathan Swift – biogram (s. 60) komentarz, temat, problem, deformacja świata przedstawionego, informacja, opinia, wypowiedź argumentacyjna, argumentowanie, przemówienie, list, tekst / slogan reklamowy, pismo urzędowe	• zapoznaje się z informacjami na temat autora i jego dzieła; • czyta tekst, wybierając odpowiednie informacje; • określa czas i miejsce wydarzeń; • opowiada o przebiegu wydarzeń ukazanych w tekście Swifta	• streszcza przywołane fragmenty tekstu Swifta; • cytuje odpowiednie fragmenty utworu w celu uzasadnienia wypowiedzi; • opowiada o wojennych obyczajach Europejczyków; • odróżnia informacje od komentarza; • określa rodzaj narracji i typ narratora; • redaguje wypowiedź pisemną w formie: listu do rodziny, ulotki reklamowej (sloganu)	• wyraża opinię na temat świata przedstawionego utworu, wskazuje przyczyny jego niezwykłości; • charakteryzuje narratora, uzasadniając wypowiedź; • odróżnia temat od problemu, określa problem poruszony w tekście Swifta; • redaguje wypowiedź pisemną w formie odmownego pisma urzędowego	• ocenia komentarz narratora dotyczący przyczyn wojen; • porównuje wartości ważne dla bohaterów; • podaje przykłady archaizmów słownikowych i składniowych; • przygotowuje mowę na zadany temat; • wyszukuje podobieństwa między prozą z pogranicza realizmu i fantastyki z przypowieścią i poezją

Poetycki testament (Juliusz Słowacki, <i>Testament mój</i>)	Juliusz Słowacki, <i>Testament mój</i> (s. 221–223) testament, rozprawa	• czyta wiersz głośno i wyraźnie; • cytuje fragmenty zawierające nakazy, prośby skierowane do adresatów; • określa osobę mówiącą, wskazuje fragmenty, których się ona ujawnia; • wyjaśnia znaczenie słowa <i>testament</i>; • odczytuje fragmenty będące testamentem	• omawia formę utworu; • określa adresata wypowiedzi lirycznej; • nazywa uczucia, stan duchowy osoby mówiącej; • wskazuje środki poetyckie; • zapisuje refleksje na wybrany temat	• interpretuje nakazy, prośby skierowane do adresatów; • zestawia informacje mówiące o życiu i twórczości zawarte w wierszu z kontekstem biograficznym; • nazywa funkcje dostrzeżonych środków poetyckich; • komentuje wersy dotyczące życia bohatera; • dostrzega metaforę fragmentów mówiących o twórczości; • wyjaśnia sens metafor	• przedstawia portret człowieka i artysty wpisany w tekst; • dostrzega i komentuje ruch myśli w wierszu; • ocenia dokonania autora; • wyjaśnia sens refleksji dotyczących wpływu twórczości poety na potomnych; • pisze rozprawkę na zadany temat
Powieść <i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego jako dokument epoki <i>Syzyfowe prace</i> opowieścią o dojrzewaniu Obraz szkoły pod zaborami (<i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego) Polacy wobec rusyfikacji (<i>Syzyfowe prace</i> Stefana Żeromskiego) Symboliczny sens tytułu powieści Żeromskiego	Stefan Żeromski, <i>Syzyfowe prace</i> (lektura do przeczytania w całości) <i>Syzyfowe prace</i> – zadania do lektury (s. 106–110) Stefan Żeromski – biogram (s. 105) rusyfikacja, powieść, narracja	• czyta informacje o autorze; • wypowiada się o wydarzeniach zawartych w powieści; • wymienia bohaterów, przedstawia ich; • nazywa uczucia bohaterów; • wypowiada się na temat życia szkoły pod zaborami; • wypowiada się na temat sympatycznych bądź niesympatycznych bohaterów powieści	• określa czas i miejsce akcji; • charakteryzuje losy Marcina Borowicza i Andrzeja Radka; • opowiada o szkole w zaborze rosyjskim; • wskazuje wydarzenia kluczowe dla dojrzewania Marcina Borowicza; • formułuje argumenty w obronie Andrzeja Radka; • charakteryzuje poszczególne grupy uczniów gimnazjum w Klerykowie; • ocenia, uzasadniając, zachowanie uczniów podczas incydentu z Waleckim; • opisuje przeżycia Borowicza oraz reakcje innych uczniów podczas recytacji Zygiera; • opowiada o losach rodziny Biruty; • opowiada o metodach rusyfikacji w Klerykowie	• charakteryzuje obraz szkoły pod zaborami (postawy uczniów i nauczycieli, system); • opisuje ewolucję postaw Borowicza i Radka; • omawia motywacje działań bohaterów; • charakteryzuje narratora powieści	• definiuje pojęcie rusyfikacji; • wymienia i objaśnia metody rusyfikacyjne opisane przez Żeromskiego; • ocenia obraz Polaków i zaborców ukazanych w dziele Żeromskiego, uwzględnia kontekst historyczny; • interpretuje symboliczne znaczenia mitu o Syzyfie w odniesieniu do problematyki powieści i losów bohaterów; • określa cechy pisarstwa Żeromskiego (narracja, środki stylistyczne, komizm)

			i reakcjach uczniów na te metody; • opisuje zachowania społeczeństwa Klerykowa w obliczu zabiegów rusyfikacyjnych; • wskazuje problematykę utworu; • rozwija tytuł powieści		
Ćwiczmy parafrazowanie tekstu	<i>Parafraza tekstu</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 94–97) parafraza, plagiat	• wie, że parafrazą jest np. wyrażenie treści swoimi słowami • czyta <i>Hymn do miłości ojczyzny</i> Ignacego Krasickiego i jego parafrazę, rozumie, dlaczego te dzieła są przykładem parafrazy; • rozumie zjawisko plagiatu	• definiuje parafrazę; • wie, do jakich celów bywa najczęściej wykorzystywany ten zabieg; • wskazuje utwory, do których nawiązują tytuły i wypowiedzi reklamowe; • wyjaśnia, dlaczego plagiat jest oszustwem	• objaśnia cel parafrazy; • udowadnia, że strofa z <i>Monachomachii</i> jest parafrazą <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i> ; • udowadnia, że wskazane tytuły są parafrazami; • objaśnia, na czym polega wykorzystywanie parafrazy w negocjacjach lub mediacji	• objaśnia, na czym polega satyryczny charakter parafrazy <i>Hymnu do miłości ojczyzny</i> ; • omawia przykłady tekstów reklamowych, w których została wykorzystana parafraza; • objaśnia psychologiczny aspekt wykorzystania parafrazy w komunikacji; • omawia zjawisko parafrazy w dziele ikonicznym; • wskazuje w tekstach zabiegi językowe zastosowane przez autorów parafraz
Wzdychadła, pensjonarki i śmietankowa babka, czyli perypetie pewnego sztubaka	Melchior Wańkowicz, <i>Tędy i owędy</i> (fragmenty, s. 116–122) Melchior Wańkowicz – biogram (s. 115) dygresja, wspomnienie (pamiętnik), komizm, ironia	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta tekst, wyszukując potrzebne informacje i cytaty; • nazywa uczucia bohatera; • zapoznaje się z definicją dygresji; • wypowiada się na temat życia w ówczesnej Warszawie; • zna pojęcie wspomnienia (pamiętnika)	• określa czas akcji na podstawie tekstu i biogramu autora; • wskazuje synonimy; • wymienia w postaci chronologicznej listy młodościowe fascynacje narratora oraz opisuje ich charakter; • opisuje załoty chłopców; • wskazuje w tekście dygresję; • definiuje słowo <i>wzdychadło</i> , wskazuje inne neologizmy;	• określa stosunek narratora do przywoływanych wydarzeń; • dokonuje przekładu wskazanych fragmentów na język bliski współczesnemu nastolatkowi; • opisuje życie społeczno-obyczajowe w czasach młodości Wańkowicza; • charakteryzuje styl narracji w tekście Wańkowicza (np. komizm, ironia, neologizmy) • wyjaśnia, analizując język, styl, tematykę i usytuowanie	• omawia podobieństwa i różnice w sytuacji i duchowej biografii Marcina Borowicza i narratora <i>Tędy i owędy</i> ; • porównuje i ocenia typy narracji zastosowane przez Żeromskiego oraz Wańkowicza

			• klasyfikuje utwór jako pamiętnik, podaje uzasadnienie	narratora, dlaczego utwór Wańkowicza jest pamiętnikiem; • określa przyczyny popularności prozy wspomnieniowej w dobie współczesnej	
Jak przygotować ciekawy wywiad?	Wywiad (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 105–107) wywiad	• wyjaśnia, czym jest wywiad; • podejmuje próbę stworzenia listy pytań kierowanych do konkretnego rozmówcy	• wskazuje cechy wywiadu; • wskazuje, jak należy przygotować się do wywiadu; • wymienia elementy składowe wywiadu; • przygotowuje listę pytań kierowanych do konkretnego rozmówcy	• dostosowuje styl wywiadu do rozmówcy; • tworzy listę pytań otwartych kierowanych do wybranego rozmówcy	• przygotowuje wstęp do wywiadu i listę pytań kierowanych do bohatera literackiego; • przeprowadza / redaguje wywiad
Po co w języku neologizmy?	<i>Neologizmy, Neologizmy artystyczne, Sposoby wzbogacania słownictwa – infografika</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 38, 41, 42) Julian Tuwim, <i>Słowisień</i> (s. 41) rodzaje neologizmów (słowotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne), neologizmy artystyczne	• objaśnia swoimi słowami, czym są neologizmy; • rozpoznaje neologizmy wśród innych wyrazów; • znajduje neologizmy artystyczne w tekście literackim	• rozróżnia i rozpoznaje neologizmy słowotwórcze, znaczeniowe, frazeologiczne; • podaje przykłady neologizmów słowotwórczych zawierających określone typy formantów; • podaje słowa, od których powstały wyrazy złożone, objaśnia ich znaczenie; • wyjaśnia znaczenie wybranych neologizmów artystycznych	• wyjaśnia, w jaki sposób powstają poszczególne rodzaje neologizmów; • określa, czym są i jaką funkcję pełnią w tekście neologizmy artystyczne; • omawia sposób powstania neologizmów artystycznych	• ocenia zasadność użycia neologizmów w tekstach własnych, literackich i użytkowych; • objaśnia sposoby przenikania neologizmów do języka polskiego; • omawia najważniejsze sposoby wzbogacania słownictwa; • uzasadnia celowość użycia neologizmów artystycznych
Być trendy w świecie fitnessu i biznesplanów, czyli po co nam zapożyczenia	<i>Zapożyczenia</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 39–40) zapożyczenie, latynizm, germanizm, romanizm, rusycyzm, anglicyzm	• wyjaśnia własnymi słowami, czym są zapożyczenia; • wie, dlaczego nie należy nadużywać zapożyczeń; • korzysta ze słownika wyrazów obcych	• rozpoznaje zapożyczenia; • objaśnia, czym są germanizmy, romanizmy, rusycyzmy i anglicyzmy, podaje ich przykłady	• omawia okoliczności przenikania zapożyczeń do języka polskiego; • podaje polskie odpowiedniki zbędnych zapożyczeń	• wskazuje pozytywne i negatywne aspekty obecności zapożyczeń we współczesnej polszczyźnie; • objaśnia konsekwencje komunikacyjne nadużywania zapożyczeń; • objaśnia sposoby wzbogacania słownictwa
O znaczeniu środków retorycznych	<i>Retoryczne środki językowe, Przemówienie</i> (podręcznik	• wyjaśnia własnymi słowami, czym jest przemówienie;	• wyjaśnia, czym jest retoryka;	• wyjaśnia cele działań retorycznych;	• przygotowuje przemówienie: formułuje cel,

	<i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 98–104) retoryka, argument (logiczny, rzeczowy, emocjonalny), rytm akapitowy, figury retoryczne, pytanie retoryczne, przemówienie	• wie, że przemówienie ma trójdzielną budowę; • objaśnia, w jakim celu przywołuje się argumenty; • podaje przykład pytania retorycznego	• wskazuje cele działań retorycznych; • wskazuje różne rodzaje argumentów; • omawia podstawowe zasady przygotowywania i wygłaszania przemówień; • wymienia elementy składowe przemówienia; • wskazuje, od czego zależy i na czym polega wybór stylu przemówienia; • wymienia i omawia etapy pracy nad przemówieniem; • wskazuje przykłady środków retorycznych: apostrofy, pytania retorycznego, wykrzyknienia, porównania, przenośni, peryfrazy, powtórzenia, aluzji	• przygotowuje przemówienie: formułuje cel, stawia tezę, przygotowuje argumenty; • dostosowuje środki retoryczne do komunikatu; • wyjaśnia, czym są argumenty logiczne, rzeczowe i emocjonalne, podaje ich przykłady; • wyjaśnia, czym są: apostrofa, pytanie retoryczne, wykrzyknienie, porównanie, przenośnia, peryfraz, powtórzenie, aluzja	gromadzi potrzebny materiał, porządkuje treść, wybiera odpowiednią formę zwrotu do słuchaczy, wprowadza do wypowiedzi, przedstawia argumenty, odpięra kontrargumenty, apeluje do słuchaczy, stosuje odpowiednie figury retoryczne, puentuje
Konkurs krasomówczy	<i>Przemówienie</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i>, s. 98–101) przemówienie, argument, figura retoryczna	• podejmuje próbę samodzielnej wypowiedzi na wskazany temat; • wykorzystuje w wypowiedzi pytanie retoryczne	• wypowiada się na wskazany temat; • doskonalą umiejętność formułowania argumentów; • wykorzystuje w swoim przemówieniu figury retoryczne	• swobodnie wypowiada się na wskazany temat; • formułuje trafne argumenty; • wykorzystuje w wypowiedzi figury retoryczne; • wygłasza przemówienie z dbałością o dykcję i akcent	• świadomie stosuje różne rodzaje argumentów; • wykorzystuje w przemówieniu liczne figury retoryczne; • stosuje zasady dotyczące wygłaszania przemówienia (dykcja, akcent, intonacja, stosowanie pauzy, odpowiednie tempo)
Przepis na życie według pieśni Jana Kochanowskiego	Jan Kochanowski, <i>Pieśń II z Ksiąg pierwszych</i> (<i>Serce roście...</i>), <i>Pieśń IX z Ksiąg wtórych</i> (<i>Nie porzucaj nadzieje...</i>) (s. 204–207) Jan Kochanowski – biogram (s. 203) monolog liryczny, archaizm, obraz poetycki,	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta teksty wraz z przypisami; • określa tematykę utworów; • wyjaśnia swoimi słowami, czym jest pieśń; • przypisuje pieśń do właściwego rodzaju	• wskazuje w tekstach Kochanowskiego cechy gatunkowe pieśni; • określa sytuację liryczną w wierszach; • nazywa uczucia podmiotu mówiącego; • określa charakter pieśni; • charakteryzuje osobę	• charakteryzuje obraz poetycki w <i>Pieśni II</i>; • analizuje kompozycje wiersza <i>Serce roście</i> i określa relacje pomiędzy jego częściami; • wskazuje rady i sentencje zawarte w <i>Pieśni IX</i>; • analizuje konstrukcję strof w tej pieśni w powiązaniu z	• tworzy wypowiedź pisemną na temat filozofii życia Jana Kochanowskiego bądź wolności i sumienia; • przedstawia treść <i>Pieśni IX</i> w formie wideoklipu lub spektaklu pantomimy

	aforyzm, wypowiedź argumentacyjna, wideoklip, pantomima	literackiego	mówiącą w <i>Pieśni IX</i>	treścią, uzasadnia; • odczytuje przesłanie wierszy Kochanowskiego	
„Złośliwy liryk i czuły szyderca”, czyli Stanisław Jerzy Lec i świat jego utworów	Stanisław Jerzy Lec, wybrane aforyzmy (s. 278–281) Stanisław Jerzy Lec – biogram (s. 278) aforyzm, antyteza, kontrast, paradoks, ironia, rozprawka, artykuł, felieton	• czyta informacje o autorze i wskazówki interpretacyjne, mając na uwadze zawarte w nich informacje; • czyta ze zrozumieniem definicje aforyzmu i antytezy; • klasyfikuje teksty Leca jako aforyzmy	• definiuje aforyzm; • wyjaśnia, czym jest antyteza; • określa tematykę aforyzmów; • wypowiada się na temat ulubionych aforyzmów	• omawia konstrukcję poszczególnych aforyzmów; • analizuje sens poszczególnych aforyzmów; • wyjaśnia na przykładach, czym jest paradoks	• omawia wpływ elementów kompozycji i struktury aforyzmu na odbiór dzieła; • tworzy wypowiedź pisemną, rozwijając myśl zawartą w jednym z aforyzmów
Przeznaczenie czy wybór – refleksje po lekturze <i>Praw i obowiązków</i> Tadeusza Różewicza	Tadeusz Różewicz, <i>Prawa i obowiązki</i> (s. 255–257) Pieter Bruegel, <i>Upadek Ikara</i> , 1555, fragment (s. 255)	• wskazuje tematyczny związek obrazu i wiersza; • cytuje fragmenty ujawniające podmiot liryczny; • wskazuje granicę między częściami kompozycyjnymi tekstu; • wypowiada się na temat braku znaków interpunkcyjnych w wierszu	• wymienia elementy obrazu przywołane w tekście; • opisuje uczucia osoby mówiącej; • wybiera sformułowania określające postawę moralną podmiotu mówiącego; • omawia różne postawy wobec tragedii Ikara; • łączy z częściami kompozycyjnymi odpowiednie kategorie czasu	• wyjaśnia, czemu służy przywołanie obrazu w wierszu; • łączy kompozycję wiersza z postawą podmiotu mówiącego; • określa punkt widzenia podmiotu lirycznego; • charakteryzuje podmiot liryczny na podstawie fragmentów tekstu; • stawia pytania osobie mówiącej w tekście; • wskazuje konsekwencje braku znaków interpunkcyjnych w wierszu Różewicza	• porównuje części kompozycyjne, biorąc pod uwagę postawę podmiotu lirycznego; • wypowiada się na temat różnych postaw człowieka wobec świata; • wypowiada się na temat ewolucji postawy życiowej człowieka; • analizuje język utworu; • uzasadnia, że utwór jest poezją
O człowieku pełnym sprzeczności (Zbigniew Herbert, <i>O dwu nogach Pana Cogito</i>)	Zbigniew Herbert, <i>O dwu nogach Pana Cogito</i> (s. 262–263) René Descartes – „Myślę, więc jestem” (s. 262) symbol	• zapoznaje się z informacjami na temat Zbigniewa Herberta i sentencji filozoficznych; • podaje informacje na temat podmiotu lirycznego; • gromadzi przymiotniki i rzeczowniki nazywające cechy nóg	• wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego; • wyjaśnia znaczenia podanych związków frazeologicznych	• czyta wiersz, zaznaczając głosem interpretację; • na podstawie zgromadzonego słownictwa wypowiada się na temat przeszłości bohatera lirycznego; • charakteryzuje bohatera lirycznego	• proponuje własną wersję interpretacyjną motywu nóg; • rozpoznaje i charakteryzuje różne postawy życiowe; • rozpoznaje filozoficzny charakter utworu; • redaguje wypowiedź w imieniu bohatera lirycznego
Fraszki Jana Sztudyngera – czy tylko błahostki?	Jan Sztudynger, wybrane fraszki (s. 273–277) Jan Sztudynger – biogram (s. 273) fraszka, epigramat,	• czyta informacje o autorze; • określa swoimi słowami, czym jest fraszka; • wypowiada się na temat fraszek Sztudyngera	• nadaje tytuły fraszkom, określając opisane w nich zjawiska; • wskazuje tematy fraszek; • wypowiada się na temat	• odczytuje sens poszczególnych fraszek; • wskazuje wykorzystane we fraszkach frazeologizmy, analizuje sposób ich użycia;	• omawia strategię pisarską autora; • przygotowuje wypowiedź argumentacyjną na temat fraszek;

	puenta		ulubionej fraszki	- wypowiada się na temat aktualności fraszek; - formułuje apel, parafrazując słowa fraszki	zestawia fraszki Sztaudyngera i Kochanowskiego lub bajki Krasickiego, analizując wizję świata zawartą w tych utworach
Jak pisać podanie?	<i>Podanie</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 113–116) podanie	- definiuje swoimi słowami, czym jest podanie; - wymienia stałe elementy podania; - redaguje podanie, korzystając ze schematu; - wskazuje stałe elementy w przykładowych podaniach	- omawia graficzny układ podania; - zna stałe formuły podania; - przypisuje podanie do określonego stylu funkcjonalnego	redaguje podanie	redaguje podanie wraz z załącznikami
Bóg – kreator doskonałego świata w <i>Pieśni XXV</i> Jana Kochanowskiego	Jan Kochanowski, <i>Pieśń XXV z Pieśni wtórych (Czego chcesz od nas, Panie...)</i> (s. 208–211) średniówka, pieśń, hymn Jan van Eyck, <i>Oltaż gandawski</i> , 1432 (s. 209) Cima da Conegliano, <i>Bóg Ojciec</i> , 1515 (s. 210)	- podjęmuje próbę działań wskazanych w części <i>Zanim przeczytasz</i>; - zapoznaje się z definicją średniówki; - czyta wiersz wraz z przypisami; - wypowiada się na temat charakteru utworu; - klasyfikuje utwór jako pieśń	- dzieli wersy na części, wyznaczając średniówkę; - definiuje pojęcie <i>średniówka</i>; - określa nadawcę i adresata utworu; - określa charakter utworu; - określa cechy świata zaprezentowanego w utworze; - wymienia cechy hymnu	- charakteryzuje wizerunek Boga w utworze; - opisuje obrazy ukazane w wierszu; - podaje cechy gatunkowe pieśni, wnioskując z tekstu wiersza; - udowadnia, że tekst Kochanowskiego jest hymnem; - dokonuje przekładu intersemiotycznego	- zestawia teksty kultury (obrazy i wiersz), porównując ukazane w nich wizerunki Boga; - zestawia teksty literackie, porównując ukazane w nich wizerunki Boga
Ogród istnienia czy ogród śmierci? (Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, sen zimowy</i>)	Jarosław Marek Rymkiewicz, <i>Ogród w Milanówku, sen zimowy</i> (s. 285–287) wiersz, eufemizm, topos, motyw ogrodu, oniryzm	- wypowiada się na temat świata ukazanego w wierszu; - zapoznaje się z definicją eufemizmu; - wskazuje w wierszu eufemizm; - wypowiada się na temat wymowy wiersza; - zapoznaje się z definicją motywu	- określa sytuację liryczną, uzasadnia, cytując tekst; - określa cechy świata ukazanego w wierszu; - nazywa uczucia osoby mówiącej; - rozpoznaje motywy występujące w wierszu; - definiuje pojęcie <i>eufemizm</i>; - wskazuje wyraz bliskoznaczny dla eufemizmu; - wskazuje motyw ogrodu	- opisuje wizerunek Boga ukazany w wierszu, odnosząc go do powszechnych wyobrażeń; - opisuje ogród ukazany w wierszu, odnosząc go do ogrodu Eden; - objaśnia znaczenia motywów ogrodu i snu w wierszu; - objaśnia wymowę wiersza; - objaśnia na przykładach, czym jest topos	- w wypowiedzi pisemnej interpretuje sensy sens symboliczny ogrodu i snu; - porównuje teksty kultury; - pisze charakterystykę porównawczą dwóch ogrodów; - porównuje przestrzeń ogrodu i wizerunek Boga w wierszach Rymkiewicza i Kochanowskiego

			w różnych tekstach kultury		
Perspektywa Boga i człowieka w liryce Stanisława Barańczaka	Stanisław Barańczak, <i>Widokówka z tego świata</i> (s. 293–294) Stanisław Barańczak – biogram (s. 288)	- wypowiada się na temat tytułu wiersza; - wyszukuje miejsca, w których podmiot mówiący zwraca się do adresata; - dzieli się wrażeniami czytelniczymi	- objaśnia znaczenie tytułu wiersza; - określa adresata wiersza; - określa podmiot mówiący w tekście; - nazywa uczucia podmiotu mówiącego; - opisuje graficzną stronę „widokówki”	- charakteryzuje adresata utworu i sposób jego konkretyzowania się w tekście; - charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu; - opisuje relacje między nadawcą a odbiorcą w tekście; - segmentuje tekst, nadaje tytuły poszczególnym segmentom; - objaśnia sensy niedosłowne wiersza; - analizuje i interpretuje budowę wiersza	- analizuje język wiersza i użyte środki poetyckie, nazywa ich funkcje; - formuluje przesłanie wiersza
Jak dostać pracę, czyli ćwiczymy tworzenie pism urzędowych	<i>Życiorys, CV, List motywacyjny</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 117–127) <i>Życiorys, CV</i> (curriculum vitae), list motywacyjny	- definiuje swoimi słowami, czym są życiorys, CV, list motywacyjny; - redaguje życiorys i CV, korzystając ze schematu; - wskazuje stałe elementy tych form w przykładowych tekstach; - bierze udział w tworzeniu listu motywacyjnego	- omawia układ życiorysu, CV, listu motywacyjnego; - zna stałe formuły pism urzędowych; - przypisuje życiorys, CV, list motywacyjny do określonego stylu funkcjonalnego; - omawia niezbędne zasady tworzenia CV; - określa stałe elementy budowy listu motywacyjnego; - omawia graficzną kompozycję listu motywacyjnego	redaguje fikcyjne życiorysy i CV z zachowaniem stałych elementów budowy tych formy dokumentów	redaguje list motywacyjny
Dlaczego tak trudno zrozumieć stare teksty?	<i>Archaizmy i archaizacja języka</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 43) archaizm, archaizacja	- wyjaśnia własnymi słowami, czym są archaizmy; - objaśnia znaczenie archaizmów na podstawie przypisów lub słownika	- wskazuje archaizmy w tekście literackim; - zastępuje archaizmy wyrazami współczesnymi, korzystając z przypisów lub słownika; - tworzy współczesne formy gramatyczne wyrazów dawnych	- wyjaśnia pojęcia: archaizm, archaizacja języka; - wyjaśnia (także na podstawie kontekstu) znaczenia archaizmów lub związków frazeologicznych zawierających archaizmy; - zastępuje archaizmy wyrazami współczesnymi;	- wskazuje autorów, którzy stosowali archaizację języka w swoich utworach; - wypowiada się na temat funkcji stylistycznej archaizacji języka

			• wyjaśnia, na czym polega archaizacja	• wyjaśnia cel archaizacji	
Czytamy scenopis	Jerzy Kawalerowicz, <i>Quo vadis</i> (fragmenty scenopisu, s. 323–327) <i>Scenariusz filmowy</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 86) scenariusz, scenopis, ujęcie	• zapoznaje się z informacjami o Jerzym Kawalerowiczu; • zapoznaje się z definicjami scenariusza i scenopisu; • czyta fragment scenopisu <i>Quo vadis</i> i wyszukuje jego odpowiednik w powieści Sienkiewicza; • czyta fragment scenariusza <i>Dekalogu I</i> Krzysztofa Kieślowskiego	• wypowiada się na temat różnic między pierwowzorem literackim a scenopisem	• wskazuje różnice między dwoma fragmentami scenariusza filmowego (<i>Dekalog I</i>); • przygotowuje fragment scenopisu	• wskazuje podobieństwa i różnice między pierwowzorem literackim a scenopisem; • opisuje szczegółowo ujęcie filmowe, korzystając z podanego schematu; • porównuje fragment filmu z fragmentem scenopisu
Jak wzbogacić opowiadanie?	<i>Opowiadanie</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 85–85) opowiadanie, dialog, opis, retrospekcja	• definiuje własnymi słowami, czym jest opowiadanie; • redaguje opowiadanie według podanego schematu; • wprowadza dialogi do opowiadania; • zapoznaje się z różnymi sposobami wzbogacania wypowiedzi	• wymienia różne typy opowiadań; • wskazuje sposoby wzbogacania opowiadania	• redaguje opowiadanie, zawierające dialogi oraz poszerzone opisy (przedmiotów, postaci, przeżyć)	• redaguje opowiadanie twórcze • świadomie wykorzystuje zabiegi wzbogacające wypowiedź, np. retrospekcję; • buduje napięcie dzięki odpowiedniemu doborowi środków językowych
<i>Lasem</i> Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, czyli najkrótsza historia ludzkości	Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Lasem</i> (s. 237) metafora	• wypowiada się na temat wiersza, próbuje określić jego problematykę; • wskazuje w wierszu metafory	• wskazuje osobę mówiącą w wierszu; • wskazuje metafory w wierszu i podejmuje próbę ich wyjaśnienia; • wypisuje z wiersza cytaty kluczowe dla jego wymowy	• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu; • objaśnia metaforyczną warstwę tekstu; • wskazuje konteksty pomocne w odczytaniu wiersza; • zapisuje refleksje na temat wiersza, ilustrując je cytatami	• interpretuje symbole zawarte w wierszu; • interpretuje wiersz w kontekście biograficznym i historycznym
Odkrywanie na nowo człowieka i świata (Tadeusz Różewicz, <i>Jak dobrze</i>)	Tadeusz Różewicz, <i>Jak dobrze</i> (s. 254) wyraz o znaczeniu ogólnym, wyraz bliskoznaczny	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • wprowadza do tekstu znaki interpunkcyjne; • czyta głośno, odzwierciedlając wprowadzoną warstwę interpunkcyjną; • wypowiada się na temat języka utworu	• opisuje swoje wrażenia dotyczące języka wiersza; • nazywa uczucia podmiotu lirycznego; • zastępuje wyraz o znaczeniu ogólnym wyrazami bliskoznacznymi; • dostrzega słowa wyróżnione przez poetę	• określa sytuację liryczną; • określa zasadę kompozycyjną strof wiersza; • dookreśla życiowe doświadczenia osoby mówiącej związane z przeszłością i teraźniejszością	• określa kontekst historyczny; • formułuje przesłanie utworu w odniesieniu do biografii autora

Ludzie, miejsca i fakty w powieści <i>Kamienie na szaniec</i>	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) <i>Kamienie na szaniec</i> – zadania do lektury (s. 103–107) fotografia Pomnika Lotnika w okupowanej przez Niemców Warszawie z wymalowanym symbolem Polski Walczącej (s. 105) literatura faktu	• zapoznaje się z informacjami na temat Kamińskiego; • czyta cicho ze zrozumieniem; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • określa tematykę i problematykę utworu; • określa czas i miejsce akcji; • dzieli bohaterów na głównych, drugoplanowych i epizodycznych; • przedstawia losy głównych bohaterów powieści	• układa wydarzenia w kolejności chronologicznej; • wskazuje punkt kulminacyjny; • dostrzega autentyzm postaci i wydarzeń; • określa rodzaj narracji i typ narratora; • odróżnia informację od komentarza; • przedstawia głównych bohaterów; • rozpoznaje w tekście metafory; • omawia kompozycję utworu; • przedstawia własne zdanie na podany temat	• redaguje plan ramowy najważniejszych wydarzeń; • wskazuje elementy biograficzne; • wyjaśnia kontekst historyczny; • określa dzieło Kamińskiego jako powieść o charakterze biograficznym; • charakteryzuje narratora; • charakteryzuje bohaterów, wykorzystując zgromadzone fakty i opinie; • rozpoznaje w tekście metafory i je wyjaśnia	• wyjaśnia funkcję luźnej kompozycji utworu; • przygotowuje mowę w formie krótkiej rozprawki, uzasadniając reprezentowane stanowisko; • zapisuje wybrany fragment powieści w postaci scenopisu
„Być zwyciężonym i nie ulec to zwycięstwo”. Sposoby walki Polaków z wrogiem w świetle <i>Kamieni na szaniec</i> Dlaczego A. Kamiński nadał swemu utworowi tytuł „Kamienie na szaniec”?	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) <i>Kamienie na szaniec</i> – zadania do lektury (s. 103–107)	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wskazuje różne sposoby walki z wrogiem przedstawione w utworze Kamińskiego; • wyjaśnia na podstawie cytatu, co to znaczy, że bohaterowie <i>Kamieni na szaniec</i> postrzegali życie jako służbę; • formułuje opinię o książce	• odczytuje fragment wiersza cytowanego w tytule powieści; • wskazuje ważne dla bohaterów wartości; • udowadnia, że byli wierni ideałowi służby; • ocenia książkę, odwołując się do cytatów	• nazywa wartości przedstawione w powieści Kamińskiego, dostrzega ich uniwersalny charakter; • formułuje refleksje na temat tego, czy bohaterowie <i>Kamieni na szaniec</i> mogą być wzorcem patriotyzmu dla współczesnych odbiorców dzieła; • wyjaśnia sens tytułu i przedstawia okoliczności jego nadania; • ocenia, czy <i>Kamienie na szaniec</i> są utworem optymistycznym, czy pesymistycznym	• uwzględnia kontekst historyczny, odnosząc wnioski z interpretacji fragmentu <i>Testamentu mojego</i> Słowackiego do postaw bohaterów książki Kamińskiego; • porównuje współczesną młodzież ze środowiskiem Buków; • wyjaśnia, na czym polega uniwersalizm <i>Kamieni na szaniec</i>
W heroicznym świecie Szarych Szeregów	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) infografika: <i>Szare Szeregi</i> .	• wie, czym były Szare Szeregi i na czym polegała akcja pod Arsenalem; • wyszukuje w tekście	• korzysta ze słowników: kultury antycznej i frazeologicznego; • wskazuje teksty należące do	• charakteryzuje działalność i program Szarych Szeregów; • definiuje termin <i>literatura faktu</i> i uzasadnia przynależność	• kwalifikuje teksty do literatury faktu i uzasadnia swój wybór

	<i>Akcja pod Arsenalem</i> (s. 108–109) hasło encyklopedyczne, literatura faktu	potrzebne informacje; • rozpoznaje formę redakcyjną – hasło encyklopedyczne	literatury faktu	<i>Kamieni na szaniec</i> do tego typu literatury; • redaguje hasło encyklopedyczne	
Zośka, Alek, Rudy – „ludzie, którzy potrafili pięknie żyć i pięknie umierać”. Jaki system wartości przyjęli bohaterowie „Kamieni na szaniec” A. Kamińskiego.	Aleksander Kamiński, <i>Kamienie na szaniec</i> (lektura czytana w całości) pojęcia: system wartości, patriotyzm, wolność, miłość, przyjaźń, etyka walki, samokształcenie, samodoskonalenie.	• wie, kim byli bohaterowie utworu • zna elementy charakterystyki • umie scharakteryzować bohaterów • wyszukuje w tekście potrzebne informacje, cytuje	• charakteryzuje bohaterów pod kątem reprezentowanego przez nich systemu wartości – system wartości chłopców ukształtowany przez rodzinę, szkołę i drużynę harcerską • dostrzega wpływ polskiej literatury patriotycznej na postawy bohaterów, pasję i zainteresowania Alka, Zośki i Rudego • wskazuje rolę przyjaźni i miłości w ich życiu, motywy podjęcia walki zbrojnej • dobiera cytaty, komentuje	• charakteryzuje i ocenia bohaterów pod kątem • wyraża opinię o postawach bohaterów	
Powstanie warszawskie okiem cywila	Miron Białoszewski, <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> (fragmenty, s. 124–131) Miron Białoszewski – biogram (s. 123) pamiętnik, dziennik, narracja pierwszoosobowa	• zapoznaje się z informacjami na temat Mirona Białoszewskiego; • czyta tekst wraz z przypisami, wyszukując potrzebne informacje; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • cytuje fragmenty opisujące przeżycia narratora; • wymienia bohaterów; • określa tekst jako pamiętnik	• określa czas i miejsce wydarzeń; • określa rodzaj narracji i typ narratora; • określa tematykę kolejnych części tekstu; • wymienia cechy pamiętnika; • dostrzega specyficzne cechy języka utworu; • proponuje inną wersję tytułu, uzasadnia ją	• proponuje tytuły dla poszczególnych części tekstu, uwzględniając wskazany styl; • określa kontekst historyczny; • opowiada o przeżyciach i uczuciach bohaterów; • wyjaśnia różnice między pamiętnikiem a dziennikiem; • charakteryzuje język i styl utworu; • dostrzega ogólny sens utworu	• wskazuje artystyczne konsekwencje wybranego przez autora stylu i języka, w kontekście wypowiedzi Białoszewskiego
O kolokwializmach	<i>Kolokwializmy</i> (podręcznik <i>Gramatyka i stylistyka</i> , s. 53–54) Wisława Szymborska, <i>Nieczytanie</i> (s. 54)	• określa własnymi słowami, czym są kolokwializmy; • podaje przykłady kolokwializmów	• definiuje kolokwializm; • wskazuje kolokwializmy w wierszu Szymborskiej; • zastępuje kolokwializmy wyrazami właściwymi dla języka literackiego	• wypowiada się na temat zasad dotyczących stosowania kolokwializmów w wypowiedzi; • określa funkcję kolokwializmów w wierszu Szymborskiej	• omawia zjawisko stylizacji na język potoczny w literaturze

Koniec? A co będzie później? (Czesław Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i>)	Czesław Miłosz, <i>Piosenka o końcu świata</i> (s. 248–250) Apokalipsa św. Jana (s. 248) Hans Memling, <i>Sąd Ostateczny</i> , między 1467 a 1471 (s. 250) parafraza, aluzja literacka	• zapoznaje się z fragmentem Apokalipsy św. Jana; • opisuje swoje wrażenia po przeczytaniu wiersza; • wie, że wiersz nawiązuje do motywu biblijnego; • wskazuje osobę mówiącą w wierszu; • opisuje wygląd zaprezentowanego świata	• opisuje i uzasadnia swoje wrażenia po przeczytaniu wiersza; • wskazuje wersy, w których bezpośrednio pojawiają się nawiązania do motywu biblijnego, komentuje ich zawartość treściową; • opisuje bohaterów wiersza; • nazywa cechy prezentowanego świata, wskazuje i nazywa poetyckie środki wywołujące efekty plastyczne i dynamiczne; • definiuje pojęcia: <i>parafraza</i>, <i>aluzja literacka</i>	• wskazuje dziedzinę sztuki, która mogłaby odzwierciedlić świat przedstawiony w wierszu, uzasadnia swoją opinię; • analizuje język wiersza; • wyjaśnia, jaka wizja końca świata została przedstawiona w wierszu; • relacjonuje zachowanie się ludzi, odtwarza ich sposób myślenia	• zestawia wiersz z tekstem biblijnym, analizuje język obu tekstów; • formułuje wnioski, dotyczące wizji apokalipsy w obu utworach; • decyduje, czy tekst jest parafrazą, czy aluzją literacką, uzasadnia swoje zdanie; • formułuje wnioski interpretacyjne dotyczące znaczeń utworu; • zestawia wiersz z obrazem Memlinga
„Który skrzywdziłeś człowieka prostego...”	Czesław Miłosz, <i>Który skrzywdziłeś</i> (s. 244–245) Czesław Miłosz – biogram (s. 243–244) Ewangelia według św. Mateusza (fragment, s. 244) przypowieść	• zapoznaje się z informacjami na temat Czesława Miłosza; • czyta fragment Ewangelii według św. Mateusza; • nazywa formę, w jakiej wypowiada się podmiot liryczny; • odczytuje zwroty pozwalające rozpoznać adresata; • nazywa i charakteryzuje adresata; • cytuje fragment wiersza dotyczący roli poety	• określa problematykę wiersza; • charakteryzuje otoczenie nadawcy; • charakteryzuje otoczenie adresata wypowiedzi; • ustala, czego dotyczy fragment o charakterze przestrogi	• wyjaśnia sens fragmentu Ewangelii według św. Mateusza; • określa kontekst historyczny; • wyjaśnia, jak osoba mówiąca pojmuje rolę poety; • opisuje postawę moralną podmiotu lirycznego; • rozwija wybrane sformułowanie	• porównuje język wiersza z językiem fragmentu Ewangelii, wyciąga wnioski; • wyjaśnia, na jakiej podstawie wiersz można zaliczyć do tekstów lirycznych
Poszukiwania pokoleń w poezji Boba Dylana	Bob Dylan, <i>Odpowiedź gwiżdże wiatr, Pukam do nieba bram</i> (s. 302–304) Bob Dylan – biogram (s. 303) piosenka, protest song, paralelizm składniowy, refren, apostrofa, wideoklip	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • wypowiada się na temat wierszy; • słucha muzycznych wykonanych utworów; • czyta definicję wideoklipu	• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszach; • określa sytuację liryczną w wierszach; • parafrazuje tekst wiersza <i>Odpowiedź gwiżdże wiatr</i>; • wskazuje kluczowe dla siebie słowa wiersza <i>Odpowiedź gwiżdże wiatr</i>; • określa nastrój melodii do	• wyjaśnia związek formy wierszy z charakterem osoby mówiącej; • określa charakter wypowiedzi lirycznej, uzasadnia; • formułuje wymowę utworów	• objaśnia wpływ interpretacji muzycznej Dylana na warstwę znaczeń w tekście; • projektuje wideoklip do piosenki <i>Odpowiedź gwiżdże wiatr</i>

			utworów		
Językowe demaskowanie rzeczywistości (Stanisław Barańczak, <i>Pan tu nie stał</i>)	Stanisław Barańczak, <i>Pan tu nie stał</i> (s. 289–290) Stanisław Barańczak – biogram (s. 288) związek frazeologiczny	• czyta informacje o autorze; • na podstawie tekstu i słownika frazeologicznego wypisuje zwroty frazeologiczne z czasownikiem <i>stać</i>, objaśnia je; • wypowiada się na temat wiersza	• przekształca tytuły artykułów prasowych; • określa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi, określa dosłownie sytuację, w jakiej się znajdują	• wyraża opinię na temat wykorzystania w tytułach związków frazeologicznych, uzasadnia; • próbuje scharakteryzować nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej, określa relacje między nimi	• wykorzystuje w interpretacji tekstu odpowiednie konteksty • wyjaśnia znaczenia wynikające z przekształcenia zwrotów frazeologicznych; • komentuje przenośne znaczenia utworu; • wypowiada się na temat warsztatu poetyckiego Stanisława Barańczaka
Gry i zabawy językowe na widokówkach z tego świata. Jak czytać wiersze Barańczaka?	<i>Czytelnik między sprzecznościami – o czytaniu wierszy (nie tylko Stanisława Barańczaka)</i> (s. 295–300) symbol, antyteza, paradoks Stanisław Barańczak, <i>Daję ci słowo, że nie ma mowy</i> (fragment, s. 296) Stanisław Barańczak, <i>Skoro już musisz krzyczeć, rób to cicho</i> (fragment, s. 298) Stanisław Barańczak, <i>Wypełnić czytelnym pismem</i> (fragment, s. 299)	• czyta tekst ze zrozumieniem, wyodrębniając informacje związane ze specyfiką twórczości Stanisława Barańczaka	• wyodrębnia w tekście nazwy wykorzystywanych przez Barańczaka środków stylistycznych, wyjaśnia, na czym polega ich stosowanie; • wyjaśnia pojęcia: <i>symbol</i>, <i>paradoks</i>, <i>antyteza</i>	• wyjaśnia, na czym polega specyfika języka poezji Stanisława Barańczaka	• charakteryzuje język poezji Stanisława Barańczaka w formie rozbudowanej wypowiedzi; • w podanych fragmentach odszukuje przykłady zjawisk charakterystycznych dla poezji Stanisława Barańczaka, odczytuje zawarty w nich sens
Czy my ich przypadkiem nie znamy? (Sławomir Mrożek, <i>Na pełnym morzu</i>)	Sławomir Mrożek, <i>Na pełnym morzu</i> (fragmenty, s. 313–319) Sławomir Mrożek – biogram (s. 312) manipulacja językowa, wywiad, jednoaktówka, perswazja	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • opowiada o swoich wrażeniach czytelnich; • określa tematykę utworu; • określa elementy świata przedstawionego; • wie, czym jest jednoaktówka	• odczytuje fragmenty pozwalające scharakteryzować bohaterów; • określa cel działania każdej postaci; • formułuje wypowiedzi w imieniu bohaterów; • używa pojęć <i>manipulacja językowa</i> oraz <i>perswazja</i>; • wskazuje bohatera, który uprawia manipulację językową;	• wymienia zaskakujące elementy świata przedstawionego; • określa charakter świata przedstawionego; • charakteryzuje bohaterów i na tej podstawie formułuje problem utworu; • wyjaśnia, czym jest manipulacja językowa, a czym perswazja; • wskazuje przykłady	• analizuje język bohaterów; • wyjaśnia, na czym polega manipulacja językowa uprawiana przez jednego z bohaterów; • wyjaśnia, czy utwór można uznać za komedię; • przedstawia dokładny projekt inscenizacji utworu • pisze rozprawkę na zadany temat

			• uzupełnia tekst sztuki; • podaje ogólną propozycję inscenizacji utworu	perswazyjnego użycia języka; • przeprowadza wywiady z bohaterami utworu	
Dziwny zamek w Pirenejach	René Magritte <i>Zamek w Pirenejach</i> (s. 320–322)	• czyta tekst, zapoznając się z informacjami na temat autora i dzieła; • wymienia elementy krajobrazu przedstawionego na obrazie, korzystając z informacji zawartych w tekście; • wyszukuje w tekście informacje na temat kompozycji obrazu; • wypowiada się na temat tytułu obrazu	• nazywa cechy wyglądu poszczególnych elementów krajobrazu; • formułuje pytania dotyczące tego, co uznaje za zaskakujące, dziwne, niezwykle na obrazie; • wyjaśnia związek tytułu obrazu z jego warstwą przedstawieniową	• wskazuje centralny element obrazu; wyjaśnia, z czego wynika jego niezwykłość; • omawia malarskie środki prezentacji	• określa relacje kompozycyjne wszystkich elementów przedstawionych na obrazie; • objaśnia elementy o znaczeniu symbolicznym; • wypowiada się na temat swojego rozumienia znaczeń wynikających z obrazu
Gdy się ludzi ocenia... (Marian Hemar, <i>Teoria względności</i>)	Marian Hemar, <i>Teoria względności</i> (s. 227–229) satyra	• wypowiada się na temat wiersza; • próbuje określić problem przedstawiony w utworze	• charakteryzuje osobę mówiącą; • opracowuje katalog cech i zachowań bohaterów wiersza; • określa tematykę wiersza; • określa charakter utworu Hemara; • proponuje alternatywny tytuł dla wiersza	• formułuje myśl wyrażającą główny przekaz wiersza; • objaśnia kompozycje wiersza; • przedstawia innymi słowami puentę wiersza; • wskazuje w tekście elementy satyryczne	• omawia związek między tytułem wiersza Hemara a teorią względności Alberta Einsteina
Chwila zadumy (Adam Mickiewicz, *** [Nad wodą wielką i czystą...])	Adam Mickiewicz, ***[Nad wodą wielką i czystą...] (s. 215–216) poezja refleksyjna Thomas Fearnley, <i>Slindebirken</i> (1839), s. 216	• wymienia elementy opisanego krajobrazu; • wypisuje czasowniki związane z osobą mówiącą	• wskazuje statyczne i dynamiczne elementy krajobrazu; • ustala znaczenia sugerowane przez czasowniki, łączy je z życiem człowieka	• charakteryzuje język utworu; • odczytuje symboliczne znaczenia związane z poszczególnymi elementami natury; • odtwarza i komentuje sytuację liryczną przedstawioną w wierszu	• przedstawia i komentuje poetycki obraz natury w utworze; • odtwarza refleksje osoby mówiącej, ustala, czego dotyczą; • formułuje opinię na temat roli poety zaprezentowanej w wierszu; • uzasadnia, że wiersz zalicza się do poezji refleksyjnej; • wskazuje podobieństwa między lirykiem Mickiewicza a obrazem Fearnleya

Fantastyka i magia w <i>Balladynie</i> Juliusza Słowackiego	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260)	• określa czas i miejsce wydarzeń; • dzieli postacie i wydarzenia dramatu na realistyczne i fantastyczne; • określa, w jaki sposób siły spoza świata rzeczywistego wpływają na losy bohaterów	• analizuje świat przedstawiony dramatu ze szczególnym uwzględnieniem elementów realistycznych i fantastycznych; • przedstawia w punktach dzieje korony Lecha; • określa związek losów Grabca i Kirkora z postacią Goplany	• określa funkcje motywów fantastycznych w dramacie Słowackiego; • wskazuje podobieństwa i różnice między <i>Balladyną</i> a baśnią	• określa funkcje postaci alegoryczno-symbolicznych w dramacie; • charakteryzuje wizję świata ukazaną w <i>Balladynie</i>
Tropem zbrodni i kłamstwa, czyli do czego doprowadziła <i>Balladynę</i> żądza władzy	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260) tragedia, tragizm	• wyjaśnia znaczenie słowa <i>tragiczny</i>; • przedstawia przebieg wydarzeń prowadzący do klęski tytułowej bohaterki; • wyszukuje w tekście informacje dotyczące losów bohaterki; • ocenia <i>Balladynę</i> jako człowieka i królową; • zna pojęcia: <i>tragedia</i>, <i>tragizm</i>	• wskazuje cele i wartości ważne dla <i>Balladyny</i>; • wyszukuje w tekście cytaty charakteryzujące bohaterkę i ukazujące jej uczucia; • wyjaśnia, jakie konsekwencje miało dla <i>Balladyny</i> popełnienie zbrodni; • rozpoznaje sytuacje emocjonalne i wartości życiowe innych bohaterów; • wskazuje przykłady wpływu sił spoza świata ludzkiego na los bohaterów	• wyjaśnia pojęcia: <i>tragedia</i>, <i>tragizm</i>; • podaje przykłady sytuacji tragicznych; • wskazuje w <i>Balladynie</i> bohaterów tragicznych i wskazuje przyczyny wyboru; • ocenia, czy bohaterowie dramatu Słowackiego mają wolność działania; • zabiera głos w dyskusji: <i>Czy <i>Balladyna</i> była skazana na zło?</i>	• omawia – w odniesieniu do dramatu Słowackiego – motywy władzy, winy, kary; • wskazuje źródła tragizmu bohaterów dramatu Słowackiego; • przedstawia swoją interpretację dramatu Słowackiego
Co możemy znaleźć w <i>Balladynie</i>? Wielopłaszczyznowość dramatu Juliusza Słowackiego	Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i> (lektura czytana w całości) <i>Balladyna</i> – zadania do lektury (s. 255–260) tragedia	• zna pojęcia: <i>dramat</i>, <i>tragedia</i>; • udowadnia – przedstawiając budowę utworu Słowackiego – że <i>Balladyna</i> należy do dramatu; • rozumie, na czym polega przenośny / symboliczny charakter motywu	• uzasadnia przynależność <i>Balladyny</i> do gatunku dramatu; • zapoznaje się z definicją tragedii; • rozpoznaje w tekście <i>Balladyny</i> motywy o znaczeniu przenośnym i symbolicznym; • rozpoznaje sceny z dramatu przedstawione na fotografiach z inscenizacji; • tworzy wypowiedź	• wyjaśnia pojęcia: <i>dramat</i>, <i>tragedia</i>; • interpretuje znaczenie korony Lecha i czerwonej plamy na czole <i>Balladyny</i>; • ocenia, czy <i>Balladyna</i> jest utworem, który łatwo wystawić na scenie, uzasadnia swoje stanowisko	• ocenia, czy <i>Balladynę</i> można określić jako tragedię, uzasadnia swoje stanowisko; • dokonuje analizy i interpretacji tekstów kultury (plakatów, fotografii) z uwzględnieniem niezbędnych kontekstów • wskazuje w tekście elementy komizmu i wyjaśnia, jaki sposób ukształtowania wypowiedzi nadał jej charakter komiczny

			argumentacyjną na wskazany temat		
Kiedy spojrzymy wstecz... (Czesław Miłosz, <i>Tak mało</i>)	Czesław Miłosz, <i>Tak mało</i> (s. 246–247)	• określa temat wiersza; • wyjaśnia, kto mógłby wypowiadać słowa wiersza; • nazywa uczucia; • odczytuje fragmenty wiersza, które należy rozumieć metaforycznie	• określa problematykę wiersza; • wartościuje uczucia pozytywnie lub negatywnie; • rozpoznaje i nazywa motywy kulturowe i mitologiczne	• wyjaśnia sens podanego sformułowania; • wyjaśnia znaczenie motywów, korzystając z przypisów	• wyjaśnia, jaką ocenę świata i własnego losu prezentuje podmiot liryczny; • wyjaśnia metaforyczny charakter przywołanych motywów
Zmęczony poeta, czyli spotkanie z wierszem Tadeusza Różewicza	Tadeusz Różewicz, <i>Przyszli żeby zobaczyć poetę</i> (s. 257–260) Pablo Picasso, <i>Portret poety</i> , 1902 (s. 258) wewnętrzna mowa czytelnika, kontekst utworu, wiersz wolny	• czyta ze zrozumieniem informacje zawarte w dopisku <i>Zanim przeczytasz</i> • określa sytuację liryczną w wierszu; • wypowiada się na temat wiersza	• zapisuje swoje wrażenia czytelnicze; • nazywa uczucia, przeżycia i refleksje podmiotu lirycznego	• zapisuje <i>wewnętrzną mowę czytelnika</i>; • interpretuje wskazane fragmenty wiersza • formułuje wnioski płynące z lektury wiersza; • omawia formę wiersza i jej wpływ na wrażenia czytelnicze	• tworzy wypowiedź na temat wymowy wiersza; • formułuje refleksje na temat roli poety i poezji w życiu społeczeństwa • porównuje bohatera literackiego i postać na obrazie Pabla Picassa
Zagubiona dusza Pana Cogito (rozważania wokół wiersza Zbigniewa Herberta)	Zbigniew Herbert, <i>Dusza Pana Cogito</i> (s. 271–272)	• wyjaśnia tradycyjne rozumienie tytułowego pojęcia; • wyodrębnia dwie sytuacje, w których zaprezentowany został Pan Cogito jako bohater liryczny; • ocenia bohatera lirycznego, wykorzystując podane określenia	• wyjaśnia, czym jest dusza Pana Cogito i czym różni się od swoich poprzedniczek; • identyfikuje tytułowego bohatera, wskazuje ujawniające go wersy; • prezentuje Pana Cogito jako bohatera utworu w obydwu przedstawionych sytuacjach; • odczytuje część wiersza, która wydaje się najważniejsza dla jego wymowy	• podaje synonimy tytułowego pojęcia; • dostrzega uosobienie jako poetycki sposób przedstawienia abstrakcyjnego pojęcia, wskazuje je w tekście; • charakteryzuje czasy, w których żyje Pan Cogito; • wypowiada się na temat wymowy wiersza; • układa w imieniu Pana Cogito ogłoszenie do gazety	• wyjaśnia cel zastosowania uosobienia; • układa monolog-wyznanie Pana Cogito; • przedstawia swoją interpretację utworu
O duchowych i rzeczywistych podróżach (Zbigniew Herbert, <i>Modlitwa Pana Cogito – podróżnika</i>)	Zbigniew Herbert, <i>Modlitwa Pana Cogito – podróżnika</i> (s. 264–267) motyw podróży, apostrofa Cyprian Norwid, <i>Pielgrzym</i> (utwór spoza podręcznika)	• wyjaśnia znaczenie nazwy bohatera lirycznego; • cytuje apostrofę; • nazywa adresata wypowiedzi; • określa charakter wiersza (modlitwa); • odczytuje zwroty i wyrażenia charakterystyczne dla	• przywołuje postać bohatera lirycznego; • charakteryzuje bohatera lirycznego; • wyodrębnia z tekstu wypowiedzi o charakterze podziękowania i prośby; • odtwarza sytuacje związane	• uzasadnia charakter wiersza (modlitwa); • podaje przykłady utworów o podobnym charakterze; • uzasadnia niecodziennosc modlitwy zawartej w wierszu; • wyjaśnia myślową zawartość podziękowań i prośb;	• omawia sposób wartościowania świata przez podmiot liryczny; • wyjaśnia symboliczne znaczenia wskazanych motywów; • porównuje postać pielgrzyma z wiersza

		modlitwy; • podaje synonimy słowa <i>piękny</i>	z przywołanymi postaciami; • cytuje fragmenty pozwalające określić stosunek podmiotu lirycznego do świata; • rozpoznaje i nazywa motywy; • wypisuje z tekstu nazwiska rzeczywistych postaci, nazwy miejscowości, budowli	• określa stosunek podmiotu lirycznego do świata; • przygotowuje głos w dyskusji	Norwida z Panem Cogito; • na podstawie poznanych wierszy redaguje notkę biograficzną o Panu Cogito
Sila reportażu	Marek Miller, <i>Reporterów sposób na życie</i> (s. 148–149) Marek Miller – biogram (s. 148) Ryszard Kapuściński, <i>Imperium</i> (fragmenty, s. 173–181) Ryszard Kapuściński – biogram (s. 172) reportaż, reportaż prasowy, reportaż literacki, paradoks, opowiadanie, fikcja literacka	• zapoznaje się z informacjami o autorach; • czyta teksty, wyszukując potrzebne informacje; • zapoznaje się z definicją reportażu, odtwarza ją; • odtwarza główne realia przedstawione w tekstach; • określa temat tekstów; • wskazuje zwroty, pozwalające rozpoznać autora-narratora; • wymienia cechy reportażu	• wyodrębnia w tekstach fragmenty mówiące o cechach reportażu; • wyjaśnia, kiedy tekst można nazwać reportażem; • rozpoznaje w tekstach cechy reportażu; • rozpoznaje motywy obecne w tekście Kapuścińskiego; • wskazuje różnice między literaturą faktu i literaturą piękną; • rozróżnia reportaż i reportaż literacki; • gromadzi informacje związane z autorem-narratorem	• wyodrębnia fragmenty o charakterze komentarza autorskiego; • nazywa cechy charakteru przydatne w pracy reportera; • omawia relacje autora z opisywaną przez niego rzeczywistością; • wyjaśnia wskazany paradoks; • wyjaśnia, czym cechuje się reportaż literacki	• uzupełnia definicję reportażu; • wyjaśnia, na czym polega specyfika reporterskiego oglądu świata; • określa związki i relacje między wszystkimi informacjami w tekście; • komentuje refleksje autora na temat opisywanej rzeczywistości; • uzasadnia, dlaczego tekst jest reportażem literackim
Poznawać samego siebie, uczyć się człowieka...	Jerzy Liebert, <i>Morze i wino</i> , *** [Uczę się ciebie, człowieku...] (s. 232, 233)	• wypowiada się na temat incipitu wiersza *** [Uczę się ciebie, człowieku...]; • wypowiada się na temat wiersza <i>Morze i wino</i>	• charakteryzuje sytuację liryczną ukazaną w wierszach; • wskazuje nadawcę i odbiorcę wiersza <i>Morze i wino</i> ; • dzieli wiersz <i>Morze i wino</i> na część opisową i refleksyjną; • interpretuje wybrane fragmenty wiersza	• objaśnia znaczenie incipitu wiersza *** [Uczę się ciebie, człowieku...], łącząc go z podjętą w utworze problematyką; • formułuje przesłanie utworów	• pisze pracę pisemną na zadany temat; • dokonuje przekładu intersemiotycznego, projektując obraz na podstawie wiersza <i>Morze i wino</i>

Nowy wspomniały świat – jeszcze wizja przyszłości czy już diagnoza współczesnego świata?	Aldous Huxley, <i>Nowy, wspomniały świat</i> (fragmenty, s. 136–142) Aldous Huxley – biogram (s. 135) literatura fantastycznonaukowa (science fiction), ironia, utopia, antyutopia	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • wypowiada się na temat obrazu świata w powieści; • odtwarza proces stwarzania człowieka przedstawiony we fragmencie; • cytując, wskazuje cele, którym ma służyć działalność opisanego laboratorium; • podejmuje próbę oceny przedstawionego w tekście świata; • zapoznaje się z definicjami utopii, antyutopii, literatury fantastycznonaukowej	• określa czas przedstawionych wydarzeń, uzasadnia swą opinię odwołaniami do tekstu; • określa miejsce wydarzeń, przytacza i komentuje związane z nim cytaty; • określa stosunek narratora do świata przedstawionego, uzasadnia; • przedstawia własną ocenę świata opisanego w utworze; • wskazuje w utworze cechy literatury fantastycznonaukowej	• wyodrębnia wypowiedzi bohaterów, na tej podstawie określa ich stosunek do rzeczywistości, w której się znajdują; • przedstawia wpływ techniki na życie ludzi; • uzasadnia, że utwór jest antyutopią; • wskazuje i uzasadnia sposób oddziaływania antyutopii literackiej; • pisze opowiadanie inspirowane powieścią Huxleya; • pisze rozprawkę na zadany temat	• na podstawie wypowiedzi narratora określa jego stosunek do opisywanego świata; • komentuje i ocenia wpływ techniki, wynalazków na życie ludzi w opisanym świecie; • odnosi się do komentarza literaturoznawcy; • pisze reportaż inspirowany powieścią Huxleya; • wnikliwie rozważa wskazany problem w wypowiedzi argumentacyjnej
W krainie lansı i glansı, czyli dlaczego lży w kinie płyną łatwiej?	Stanisław Barańczak, <i>Lży w kinie</i> (s. 291–292)	• wyodrębnia w tekście stwierdzenia o charakterze realistycznym i metaforycznym; • wyjaśnia, co mogą oznaczać lży, przez jakie uczucia są wywoływane	• określa charakter wypowiedzi osoby mówiącej, uzasadnia, cytując fragmenty tekstu; • dostrzega zestawienie ekranu kinowego z konfesjonałem, wskazuje w tekście sygnały tego zestawienia	• wydobywa znaczenia wynikające z zestawienia ekranu i konfesjonału; • ocenia idiom poetycki Barańczaka z punktu widzenia odbioru czytelniczego	• wyjaśnia, w jaki sposób osoba mówiąca ocenia świat uczuć współczesnego człowieka; uzasadnia, z czego wynika ta ocena; • analizuje i ocenia język i wersyfikację utworu
Gdy zdjęcia połączę montażem – wtedy film mój pokażę	<i>Montaż, czyli zagęszczanie filmowego świata</i> (s. 338–341) montaż filmowy, ujęcie, plan filmowy, sekwencje zagęszczone	• czyta ze zrozumieniem tekst; • używa pojęcia <i>plan filmowy</i>; • wyjaśnia, na czym polega <i>montaż filmowy</i>	• wymienia rodzaje planów filmowych; • wyjaśnia różnice między rodzajami planów filmowych; • wymienia różne typy montażu filmowego; • wyjaśnia, czym są <i>sekwencje zagęszczone</i>	• wyjaśnia różnice między różnymi typami montażu; • wymienia efekty osiągnięte dzięki montażowi; • wymienia gatunki filmu, w których najczęściej wykorzystywany jest montaż równoległy	• dobiera rodzaje montażu do projektowanych ujęć filmowych; • sporządza fragment scenopisu kilku ujęć filmowych; • przedstawia fragment fabuły nieistniejącego filmu, który uzasadniałby użycie sekwencji zagęszczonych
Hybrydy w kinie, czyli rzecz o krzyżówkach	Marek Hendrykowski, <i>Skrzyżowanie mimo wszystko. Filmowe hybrydy</i>	• zapoznaje się z informacjami o autorze; • czyta tekst, wyszukując	• przypomina nazwy gatunków filmowych; • wyjaśnia, jakie elementy	• przypomina cechy znanych gatunków filmowych; • klasyfikuje gatunkowo	• wyjaśnia, na jakie zapotrzebowanie widzów odpowiadają hybrydy

	<i>gatunkowe</i> (s. 334–337) gatunek filmowy, hybryda gatunkowa, synkretyzm	potrzebne informacje; • wyodrębnia z tekstu fragment zawierający definicję pojęcia <i>hybryda</i> , na jego podstawie wyjaśnia to pojęcie własnymi słowami	połączono ze sobą we wskazanych w tekście filmach; • zestawiając gatunki filmowe, proponuje filmy będące hybrydami gatunkowymi; • przypomina pojęcie <i>synkretyzm</i> ; wyjaśnia, czym różni się ono od pojęcia <i>hybryda</i>	ostatnio obejrzone filmy; • określa czas powstania tekstu; • na podstawie fotosów z podręcznika i odpowiednich fragmentów tekstu omawia przykłady filmowych gatunków hybrydowych; • uzasadnia słuszność wybranego stwierdzenia w formie przemówienia	gatunkowe; • wskazuje w obejrzanym filmie przykłady łączenia gatunków; • formułuje własną opinię na temat wartości lub jej braku filmowych hybryd gatunkowych
Każdy może oceniać... O recenzji teatralnej i filmowej	<i>Przybyłem, zobaczyłem i... napisałem recenzję</i> (s. 344–345) recenzja	• odróżnia recenzję od innych form wypowiedzi; • wyodrębnia części kompozycyjne recenzji; • sporządza listę tematów, którymi zajmują się autorzy recenzji;	• określa zawartość tematyczną kolejnych części; • wybiera elementy dzieła podlegające ocenie; • układa plan, gromadzi słownictwo; • na podstawie podanego planu redaguje recenzję	• wymienia elementy, których nie musi zawierać recenzja; • wymienia cechy recenzji i powinności recenzenta; • stosuje w recenzji wyrazy oceniające i środki językowe uwypuklające opinię	• nazywa odmiany języka, jakimi posługują się recenzenci; • redaguje recenzję, zachowując wszystkie cechy formy wypowiedzi i stosując bogate słownictwo oceniające i wartościujące
Sztuka sceny, sztuka ekranu – powtórzenie wiadomości	infografika: <i>Teatr</i> (s. 310–311) <i>Sztuka sceny i sztuka ekranu</i> – sprawdzian (s. 348–350)	• wymienia różne formy teatralne; • rozpoznaje gatunek streszczanych filmów; • rozwija umiejętność dostrzegania scen symbolicznych w filmie	• wskazuje i omawia różne formy teatralne; • rozpoznaje gatunki filmowe (gatunek klasyczny, gatunek hybrydowy)	• sporządza szkic scenariusza (w formie planu wydarzeń); • proponuje sceniczną realizację fragmentu utworu prozatorskiego	• interpretuje sceny symboliczne w filmie; • tworzy scenkę dramatyczną zgodnie z podanych wskazówkami
Czy kino ma jeszcze szansę?	<i>Co się stanie z filmem? A z kinem?</i> (s. 346–347) artykuł	• czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście; • podaje przyczynę zmniejszenia się liczby widzów kinowych w drugiej połowie XX wieku; • wyodrębnia z tekstu fragment wyjaśniający pojęcie filmowej metafory, na tej podstawie wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega filmowa metafora	• określa problematykę tekstu; • wyjaśnia, jakie jest stanowisko autora w kwestii przyszłości kina i telewizji; • wymienia środki języka filmowego wykorzystywane do budowania metafory; • układa tekst apelu w sprawie zachowania / szybszego zlikwidowania klasycznej telewizji	• sporządza listę filmów, które są dziełami sztuki, uzasadniając swoje wybory; • na podstawie przykładów podanych w tekście wyjaśnia powstawania filmowej metafory; • pisze refleksje na temat kina i filmów przyszłości	• wskazuje na zamieszczonych przy tekście fotosach sposoby budowania ukrytych znaczeń, omawia te znaczenia; • pisze artykuł w obronie kina

Świat w mediach – realny czy wykreowany?	<i>Świat w mediach – realny czy wykreowany?</i> (s. 360–362)	• czyta cicho ze zrozumieniem, mając na uwadze informacje podane w tekście; • wymienia środki przekazu charakterystyczne dla kultury masowej	• wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i>; • wylicza korzyści i zagrożenia związane ze środkami masowego przekazu; • odpowiada na pytania wybrane z tekstu	• wyjaśnia, czym jest kultura masowa; • pisze list otwarty w sprawie zawartości programu telewizji publicznej lub komercyjnej	• przedstawia swój głos w dyskusji na temat środków masowego przekazu • opracowuje poradnik <i>Jak żyć z telewizją / internetem</i>
Bądź świadomym telewidzem!	infografika: <i>Telewizja wczoraj i dziś</i> (s. 352–353) <i>Czym jest kultura popularna?</i> (s. 354) <i>Przez medialne światy – sprawdzian</i> (s. 363–364) kultura popularna (popkultura), kultura masowa, kicz, telegatunki (serial, telenowela, sitcom, reality show, wideoklip), stylizacja, rozprawka, przemówienie	• czyta tekst, mając na uwadze zawarte w nim informacje; • czyta definicję kiczu; • wypowiada się na temat kultury popularnej; • wymienia telegatunki	• definiuje pojęcia: <i>kultura popularna, kicz, telegatunki</i>; • wymienia cechy telegatunków; • przygotowuje wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat; • redaguje hasła reklamowe; • przekształca teksty, pomijając czasowniki o charakterze nakłaniającym	• opowiada o genezie kultury popularnej; • wskazuje cechy kultury popularnej; • wskazuje przykłady negatywnego oddziaływania telegatunków; • tworzy plan relacji z otwarcia sali gimnastycznej, dobiera odpowiedni typ tekstu	• ocenia zjawisko kultury popularnej; • tworzy scenopis relacji z koncertu; • ocenia wiarygodność światów prezentowanych w różnych gatunkach medialnych (np. wideoklipie, grze komputerowej, elektronicznej wersji gazety lub czasopisma, Wikipedii)
Żyć w harmonii ze światem	Czesław Miłosz, <i>Dar</i> (s. 251–252)	• czyta kilkakrotnie wiersz; • dzieli się wrażeniami czytelnickimi; • wypowiada się na temat języka wiersza	• dostrzega, że w wierszu każde zdanie mieści się w obrębie wersu; • wymyśla rozwinięcie tytułu wiersza	• omawia sytuację liryczną przedstawioną w wierszu; • interpretuje tytuł wiersza	• określa konsekwencje artystyczne wyboru formy wiersza i języka; • parafrazuje fragmenty wiersza; • analizuje i omawia kompozycję wiersza; • podaje tezę interpretacyjną wiersza

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności wykraczają poza wymagania na ocenę bardzo dobrą i sytuują się na poziomie ponadprogramowym. Uczeń taki prezentuje wysoki poziom wiedzy w zakresie szeroko rozumianej humanistyki. Samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, sięga po teksty popularnonaukowe, naukowe i publicystyczne i potrafi je funkcjonalnie wykorzystać. Samodzielnie analizuje i interpretuje inne teksty kultury. Formułuje problemy, samodzielnie proponuje sposoby ich rozwiązania. Ma wysoką świadomość językową. Tworzy bezbłędne wypowiedzi ustne i pisemne.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych. Nie potrafi, nawet z pomocą nauczyciela, wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.

Rozkład materiału uwzględnia godziny lekcyjne przewidziane materiał z literatury oraz z nauki o języku. Pozostałe lekcje należy przeznaczyć na: na sprawdziany i ich omówienie, wspólne oglądanie filmów i spektakli teatralnych proponowanych w podręczniku; wspólne głośne czytanie ciekawych tekstów; prezentację działań projektowych; lekcje powtórzeniowe; kartkówki i dodatkowe klasówki; wspólne tworzenie tekstów w różnych formach wypowiedzi; omówienie i poprawę prac pisemnych.